

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 28

София, четвъртък, 22 декемврий

1927 г.

29. заседание

Срѣда, 21 декемврий 1927 година.

(Открито отъ подпредседателя В. Димчевъ, въ 16 ч. 30 м.)

Председателствуващъ В. Димчевъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито. Има нужното число народни представители, заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ народни представители: Еминъ Тахировъ Агушевъ, Ставри Андреевъ, Драгомиръ Апостоловъ, Никола Аретовъ, Вангелъ Барбанаковъ, Иванъ Бомбевъ, Стефанъ Бояджиевъ, д-ръ Владимиръ Бурилковъ, Димитъръ Бървовъ, Григоръ Василевъ, Вълчо Даскаловъ Вълчевъ, Димитъръ Гайдаджиевъ, Юсеинъ х. Галибовъ, Стойчо Георгиевъ, Страшимиръ Георгиевъ, Мехмедали М. Герай, Христо П. Горневъ, Георги Губидѣльниковъ, Георги Т. Данаиловъ, Владимиръ Димитровъ, Добри Димитровъ, Стефанъ Димитровъ, д-ръ Никола Думановъ, д-ръ Цвѣтанъ Дяковъ, Георги Енчевъ, Станю Златевъ, Димитъръ Ивановъ II, Панайотъ Калчевъ, Никола Кемилевъ, Иванъ Куртевъ, Янко Куцаровъ, Кънчо Кънчевъ, Стоянъ Кърловъ, Коста Лулчевъ, Иванъ Лѣкарски, Александъръ Малиновъ, Атанасъ Малиновъ, Димитъръ Мангървовъ, Калоянъ Маноловъ, Петъръ Миновъ, Добри Митевъ, Димитъръ Мишайковъ, д-ръ Борисъ Николовъ, Малинъ Паневъ, Стефанъ Пѣйчевъ, Иванъ Петровъ, Александъръ Радоловъ, Григоръ Реджовъ, д-ръ Владимиръ Руменовъ, Кирилъ Славовъ, Христо Статевъ, Стефанъ Стефановъ, Никола Костовъ Тахтаджи, Андрей Тодоровъ, Петъръ Тодоровъ, Ангелъ Томчевъ, Желю Тончевъ, Методи Храповъ, Иванъ Хрелопановъ, Борисъ Христовъ, Кръстю п. Цвѣтковъ, Петъръ Цуцумановъ, д-ръ Никола Чирпанлиевъ, Георги Юртовъ и Иванъ п. Янчевъ)

Съобщавамъ, че бюрото на Събранието е разрешило отпускъ на следнитѣ народни представители:

- На г. Желю Тончевъ — 3 дни;
- На г. Димитъръ Ивановъ II — 4 дни;
- На г. Александъръ Радоловъ — 1 день;
- На г. Иванъ Лѣкарски — 1 день;
- На г. Иванъ Бомбевъ — 4 дни;
- На г. Димитъръ Гайдаджиевъ — 1 день;
- На г. Драгомиръ Апостоловъ — 1 день;
- На г. Стефанъ Тасевъ — 7 дни;
- На г. Стефанъ Димитровъ — 3 дни;
- На г. Стоянъ Кърловъ — 1 день;
- На г. Коста Лулчевъ — 3 дни;
- На г. Тома Христовъ — 1 день;
- На г. Рангелъ Барбанаковъ — 3 дни;
- На г. Добри Митевъ — 3 дни;
- На г. Никола Аретовъ — 3 дни и
- На г. Кирилъ Славовъ — 2 дни.

Съобщавамъ на г. г. народнитѣ представители, че е постъпила интерпелация отъ ямболския народенъ представител г. Янко Сакъзовъ до г. г. министъръ-председателя, министра на търговията, промишлеността и труда и министра на финанситѣ по стопанската криза и послѣдствията отъ нея: мжчния поминкъ на населението, безработицата и крайната онужденост на една не малка частъ отъ него. Тази интерпелация ще се изпрати на надлежитѣ министри, за да отговорятъ своевременно.

Постъпило е питане отъ бѣлослатинския народенъ представител г. Петъръ Анастасовъ до г. председателя на XXII-то обикновено Народно събрание, съ което желае да

знае, кога ще се отговори на две негови питання до г. министъръ-председателя и министъръ на вътрешнитѣ работи — едното, относяще се до побоища, вършени въ колищеския участъкъ въ гр. Бѣла-Слатина, и второто — до неприлагане на закона за т. з. с. въ гр. Бѣла-Слатина, а сжщо и на закона за разрешение на шумакарския въпросъ въ землището на Бѣлослатинска околия. На това питане ще му се отговори.

Отъ Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството е постъпило предложение за задържане на държавна служба по ведомството на сжщото министерство руски подданици. (Вж. прил. Т. I, № 24)

Минаваме къмъ дневния редъ.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Искамъ думата.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Имате думата.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Г. председателю! Обръщамъ се къмъ бюрото на Народното събрание съ едно питане, което, съгласно правилника, мога да направя. Понеже нѣма нужда да се провѣриватъ фактитѣ, които ще изтъкна, правя питането усно. То се състои въ следното.

На 18 т. м. комисията по отговора на тронното слово, заедно съ бюрото на Камарата и съ една делегация, отъ всѣки окръгъ по единъ народенъ представител, се яви въ двореца и поднесе на Царя отговора на тронната речъ. Отговорътъ, който Царьтъ прочете предъ цѣлата делегация, вчера трѣбваше да бжде прочетенъ предъ Народното събрание, защото такъвъ е дългогодишниятъ редъ и защото се касае до службата на Народното събрание. Това не е никаква формална церемония, това е една работа на Народното събрание и царскиятъ отговоръ трѣбва да стои въ протоколитѣ на Събранието. Бюрото на Народното събрание не прочете този отговоръ, и народното представителство не го знае. Азъ считамъ, че съ това се нарушава правилникътъ, съ това се нарушава и една традиция. Ако председателството е направило това по погрѣшка, то може да я корегира, а ако отъ това прави политика, да ни даде нужнитѣ обяснения.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Имамъ честь да отговоря на г. Кьорчевъ, че председателството не прави никаква политика по този въпросъ. То взема актъ отъ желанието на г. Кьорчевъ и ще направи надлежното въ следното заседание.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Досега какво правихте? Трѣбваше да го прочетете. Това е Народно събрание, не е вашъ клубъ.

С. Омарчевски (з): Още въ първото заседание следъ поднасяне отговора трѣбваше да се прочете царската речъ.

Н. Мушановъ (д): Това е невнимание къмъ Парламента.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Пристъпваме къмъ първа точка отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за одобряване договора за създаване на българска ипотечарна банка.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретарь Н. Търкалановъ: (Прочита законопроекта изцѣло заедно съ поправките и прибавките, приети на второ четене).

Председателстващъ В. Димчевъ: Има постъпили предложения отъ народния представителъ г. Мушановъ, подписани отъ надлежното число народни представители, за следнитѣ измѣнения въ законопроекта.

Г. Мушановъ предлага въ чл. 7 думитѣ „2.000 за българското правителство“ да станатъ „5.000 за българското правителство“ и въ втората алинея цифрата „8.000“ да стане „11.000“.

Има думата народниятъ представителъ г. Никола Мушановъ.

Н. Мушановъ (д): Г. г. народни представители! При първото четене на законопроекта нашата група, както и другитѣ групи отъ опозицията, имаха случай да се изкажатъ по този законопроектъ. Въ критикитѣ си ние вземахме отрицателно становище по нѣкои пунктове, които ще имамъ честта да ви изложа по редъ сега, когато ще развия своитѣ предложения.

Никой не отказва, че България има нужда отъ чужда помощ, отъ заемъ. Всички следѣхме съ напрегнато внимание преговоритѣ, които отъ една година българското правителство води съ чужди капиталисти, да привлече чужди капитали, за да създаде едно мощно кредитно учреждение у насъ. Обаче всѣко едно желание въ туй отношение има своитѣ граници — не всичко е допустимо.

Принципитъ, който е легналъ въ този законопроектъ, е: българската държава, наедно съ Народната, Земледѣлската и Кооперативната банки, едни силни кредитни учреждения, плюсъ застрахователнитѣ дружества въ България, да участвуватъ въ създаването на една ипотечарна банка. Това е много добре. Но намъ се чини, че ние отиваме много далечъ, когато въ единъ такъвъ мощенъ кредитенъ институтъ, който урежда дългосрочни ипотечарни заеми, където ще се раздаватъ пари на общини и ще се посрѣщатъ и нужди за дългосрочни заеми, ние даваме управлението въ рѣцетъ на чужди банкери.

Ето защо, моето предложение е много скромно. Азъ предлагамъ капиталътъ, който ще иматъ българскитѣ кредитни учреждения, респ. българското правителство, да бѣде по-голямъ отъ този на чуждитѣ банкери; българското правителство, вмѣсто да има 2.000 акции, да има 5.000 акции. По този начинъ разпредѣлението на 20-тѣ хиляди акции ще стане така: 5.000 на българското правителство, 2.000 на Земледѣлската банка, 2.000 на Централната кооперативна банка и 2.000 на застрахователнитѣ дружества, всичко 11.000 акции спрямо 9.000 на чуждитѣ банкери.

Нѣма защо да ви убеждавамъ. Разбирамъ трудноститѣ на правителството въ това отношение. Азъ зная, правителството ще ми каже, че не можемъ въ нищо да измѣнимъ договора, обаче ние сме длъжни да кажемъ мнението си по този въпросъ, защото смѣтаме, че той е единъ отъ голѣмитѣ въпроси на нашата финансова политика, днешна и бъдеща. Има край на всичко. Не бива да се остави управлението на тази банка изключително въ рѣцетъ на чужди банкери и българската държава, като морална личностъ, да бѣде подчинена на чуждо дружество, командувано отъ чужди банкери.

Г. г. народни представители! Трѣбва да пазимъ — и азъ съмъ убеденъ, че всички искаме да пазимъ — нашата стопанска и финансова независимостъ. Не може една държава въ единъ такъвъ крупенъ институтъ да се подложи подъ управлението на чужди банкери. Азъ не зная въ коя държава има такава нѣщо. Разбирамъ да искаме чужди капитали да дойдатъ въ нашата страна, да ги диримъ и при тежки условия, ако искате, въ лихвитѣ, но въ туй отношение, както ние поставяме държавата и българскитѣ кредитни учреждения, съ 8.000 акции срещу 12.000 акции на чужди банкери, то значи чуждитѣ банкери, чуждиятъ капиталъ да управлява включително и българската държава, представена въ този новъ институтъ. На туй не съмъ съгласенъ. И затова азъ помолихъ почитаемитѣ господа отъ опозицията да подпишатъ това предложение, съ което молимъ Народното събрание да се съгласи да се иска увеличаване на капитала на българската държава. 9-тѣ хиляди акции, които се даватъ съ моето предложение на чуждото банково учреждение, сж една голѣма сума, за да участвува и то. Но не може, викайки винаги „България надъ всичко“, въ този случай да поставимъ България подъ финансовото управление на чужди банкери.

Моля да приемете предложението ми

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата г. министър-председателъ.

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! За менъ е много смѣшно по такъвъ единъ въпросъ да се обръща вниманието на Парламента чакъ при третото четене.

Какъвъ е въпросътъ? Въпросътъ засѣга договора въ основата му. Ние правимъ апелъ къмъ чуждия капиталъ и на този нашъ апелъ чуждиятъ капиталъ се отзовава при тия условия. И докогато концесионерътъ, който дава паритъ, има своя капиталъ въ банката, той трѣбва да има и известна частъ въ управлението ѝ — безспорно болшинство, при ограниченията, които сж създадени отъ закона.

Въпросътъ, който повдига г. Мушановъ, е въпросъ, който трѣбваше да се повдигне още при първото четене. Законопроектътъ-договоръ вече е приетъ на второ четене и затова предложението на г. Мушанова по формална причина не може да се разглежда при третото четене на законопроекта, защото правилникътъ казва, че на трето четене се правятъ предложения за поправки и прибавки по-скоро стилистични, а не по същество.

Казахъ, смѣшно е дори да се повдига такъвъ въпросъ на трето четене. Отъ формално гледище той не може да се слага.

Ето защо, за достоинството на българския Парламентъ, азъ бихъ помолилъ г. Мушанова да не унижава себе си съ незнание на правилника и достоинството на решенията на Парламента, и да си оттегли предложението.

Д. Кьорчевъ (нац. л): А защо измѣнихте на трето четене договора за горската концесия?

Министъръ Ц. Бобошевски: Тогава се даде едно тълкувание на договоритѣ; не се направиха измѣнения.

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: Азъ имахъ случай да говоря по този въпросъ при първото четене. Желаете ли наново да говоримъ сега по него? Допустимо ли е това? На какво ще заприлича Парламентътъ?

Азъ отхвърлихъ най-категорично предложението на г. Мушанова. Този, който прави такава предложение по същество — независимо отъ това, че то не може да се разглежда по формални причини сега, при третото четене — той е противъ създаването на ипотечарната банка, той иска да осуети нейното създаване. Това ли е нашата задача днесъ? Който смѣта, че създаването на този институтъ е пакостно, най-после нека приеме предложението на г. Мушановъ, но ние сме предвидѣли всичко и сме оградилъ концесионера — следъ 8 години да можемъ да откупимъ всичкитѣ му акции, а не да приберемъ днесъ само 2—3 хиляди акции повечко, за да развалимъ цѣлата работа. Тѣй стои същината на въпроса. Излишно е по-нататъкъ да приказвамъ.

Н. Мушановъ (д): Моля, г. председателю. Искамъ думата по казаното отъ г. министър-председателя за формалнитѣ причини.

Г. г. народни представители! Азъ не зная защо г. министър-председателъ така нервно намира, че е смѣшно...

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: Да!

Н. Мушановъ (д): . . . и че се накрънявало достоинството на народния представителъ, ако той направи едно предложение, което по същината, а пъкъ и по мотивировката си, бѣше доста сериозно и не засѣгаше никого. Може би този въпросъ да засѣга болезнено всѣки отъ насъ, но да ни се казва, че сега не може да се повдига такъвъ въпросъ, ми се струва, че е грѣшно.

При първото четене дебатитѣ бѣха по принципъ. Тогава всички се изказаха за ипотечарната банка. Тогава, при първото четене, се критикуваха условията, при които се основава тази банка. Сега, при третото четене, г. министър-председателю, Вие ми казвате, че не могло да се направи такава предложение. Ами че Вие сте свидетелъ тукъ, че по въпроси, по които не е дебатирано на второ четене, на трето четене сж се правили поправки и прибавки.

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: Да, прибавки и поправки.

Н. Мушановъ (д): Да ви спомена само единъ въпросъ. Тукъ, въ това Народно събрание, напр. по Декло-

зиеровата афера при трето четене разрешихме голѣмия въпросъ за ретроактивната сила и за валоризацията.

С. Омарчевски (з): Безъ да бждатъ разисквани на първо четене.

Н. Мушановъ (д): Такъвъ бѣше случаятъ и при гласуването на горскитѣ концесии на трето четене. Така че, когато приказватъ за тѣзи работи, ние сме тукъ, за да ви напомняваме за това, което е ставало.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Вашето предложение опорочва цѣлия законъ.

Н. Мушановъ (д): То е по смѣство. Може народнитѣ представители да не го гласуватъ, но азъ моля да не ми казватъ, че по формални причини не може да се гласува, и да ми правите възражения, че не зная какво правя.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Много основателно правя това възражение.

Н. Мушановъ (д): Нѣма формални причини, за да не се гласува това предложение на трето четене. Практиката на Парламента, откакъ заседава, е, че на трето четене винаги може да се правятъ поправки и прибавки. Вземете и прочетете дневниците, за да се увѣрите въ това.

Ето защо азъ отхвърлямъ упрѣка на г. министъръ-председателя. Азъ повдигамъ единъ въпросъ, който, мисля, че е много сериозенъ, който, мисля, че не уронва достоинството на този, който го повдига. Напротивъ, азъ държа на една здрава традиция, на която трѣбва да държи всѣки българинъ, който зачита интереситѣ на българската държава.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ В. Молловъ: Г. г. народни представители! Кожкото се отнася до формалната част на въпроса, трѣбва да кажа, че уважаемиятъ г. Мушановъ е на абсолютно противоположния полюсъ на правилника на Народното събрание. Правилникътъ въ чл. 40 много ясно казва: (Чете) „При третото четене, което става най-малко единъ день следъ второто, ако се направятъ нови поправки или прибавки, подкрепени поне отъ 10 представители, Събранието постѣпва и съ тѣхъ по начина, посоченъ въ предишния членъ“. „Нови поправки или прибавки“. Това е въпросъ, който се разрешава отъ правилника на Народното събрание. Има народни събрания, въ които третото четене е второ обсъждане на въпроса по смѣство безъ разисквания на отдѣлнитѣ параграфи, при които разисквания може да се сложи по принципъ отново въпросътъ, дали трѣбва да се приеме или да не се приеме изцѣло законопроектътъ. Правилникътъ на нашето Народно събрание е на другия полюсъ. Третото четене е едно четене, което има за цель само да даде възможность на Народното събрание да оправя текста, да направи нѣкои малки стилни прибавки или поправки, както казва правилникътъ, на гласувания законопроектъ.

Примѣритѣ, които тукъ се цитираха, нѣматъ абсолютно нищо общо съ дадения случай. Тѣ сѣ примѣри, които засѣгатъ единъ допълнения къмъ принципитѣ, които сѣ били приети отъ Народното събрание. Следователно, и отъ формална страна предложението е абсолютно неприемливо.

Но ще ми позволите да кажа нѣколко думи и по смѣство. Цѣлиятъ апелъ на г. Мушановъ въ този случай свидетелствува само за едно, че той пакъ погрѣшно разисква дадения въпросъ. И азъ претендирамъ сѣщо като него, както и всички тукъ наши другари, да сме добри българи и въ името на добре разбранитѣ български интереси да действуваме въ дадения случай. Тукъ не е въпросъ за нѣкаква демагогия. Въпросътъ е за една работа, сериозно обмислена и сериозно подхваната, и, когато се вникне въ нейната сериозность, тогава ще се дойде до заключението, че лицата, които искатъ на трето четене да внесатъ коренни промѣни въ законопроекта, не сѣ вникнали въ значението на една подобна важна финансова операция на държавата. По този законопроектъ, Българската народна банка, българското правителство и представителитѣ на този синдикатъ сѣ имали възможность, въ течение на 8 месеци, да разискватъ. Азъ бѣхъ предоставилъ на Българската народна банка да изработи съответнитѣ законоположения безъ каквото и да е мое съучастие. Всичко е било разисквано

отъ една комисия, въ която сѣмъ влизали не по-малко добри българи, отколкото г. Мушановъ.

Н. Мушановъ (д): Но тѣ не сѣмъ народни представители, а сѣмъ чиновници.

Министъръ В. Молловъ: Тѣ сѣмъ сѣщо така българи и сѣмъ съ чувството на българи.

Н. Мушановъ (д): Тѣ не отговарятъ за законитѣ, а азъ отговарямъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Е, ти отговаряш!

Министъръ В. Молловъ: И следъ такива продължителни преговори дойде се до единъ договоръ, който въ днешния день въ смѣственитѣ части не, но, ще кажа, въ никоя частъ вече не може да бжде промѣненъ. Вчера той бжде разгледанъ на второ четене, четоха се неговитѣ членове единъ по единъ, даже азъ видѣхъ присѣжството тукъ и на г. Мушанова за едно кратко време, следъ което той изчезна. Защо вчера не се направи това предложение, . . .

Н. Мушановъ (д): Защото искахъ днесъ да го направя.

Министъръ В. Молловъ: . . . за да видимъ какъвъ отговоръ ще имаме отъ нашия контрагентъ, защото това е въпросъ на договоръ, а не е въпросъ на едно обикновено законоположение?

И, най-сетне, г. г. народни представители, недейте забравя въ този случай едно нѣщо. Смѣствената частъ на цѣлия този договоръ е въ друга една деятельность, която ще се извършва извънъ предѣлитѣ на нашето отечество. Това е емисията на облигациитѣ, които трѣбва да бждатъ пласирани на чуждитѣ тържища, на чуждитѣ борси. Тукъ никои нѣма да ги възприеме въ такъвъ размѣръ, въ какъвто тѣ ще бждатъ издадени, защото нашата сила е малка, особено сега, следъ толкова години отъ войната, когато ние се намираме въ периода на стабилизирането, на поправянето на нашитѣ финансии. Трѣбва, следователно, една мощна финансова група, която по никои начинъ не би предприела тази задача, ако тя нѣма възможность да има надлежното участие въ управлението на този институтъ. И именно за тая цель то е било допуснато, и то ще бжде само благоприятно за насъ, защото къщитѣ, които съставятъ синдиката, съ когото преговаряхме, сѣмъ най-мощнитѣ и най-здраво поставенитѣ финансови къщи не само въ Европа, но и въ Съединенитѣ щати. Тѣ сѣмъ, които иматъ най-много депозити, тѣ сѣмъ, които сѣщевременно сѣмъ и финансови агенти на други голѣми правителства. Следователно, къмъ тѣхъ ние можемъ да се отнасяме съ пълно довѣрие и да бждемъ абсолютно спокойни.

Така поставенъ въпросътъ, естествено, че по него не може дори и да се разисква. Азъ ще ходатайствувамъ, щото предложението, което се прави отъ г. Мушанова, да не бжде прието.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Моля, които приематъ предложението на г. Мушанова, щото въ чл. 7 алинея първа на договора цифрата 2,000 да стане на 5,000, и въ алинея втора цифрата 8,000 да се измѣни на 11,000, да вдигнатъ рѣжка. Меншество, Събранието не приема.

По чл. 9 на договора пакъ отъ г. Мушанова се прави предложение, щото алинея шеста да се измѣни така: (Чете) „Това право на откупуване може да стане на единъ пътъ следъ 5 години отъ учредяването на банката“.

Има думата г. министъръ-председателътъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! Мене ми е обидно дори да вземамъ думата.

Н. Мушановъ (д): Това ли е най-важното!

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: За правотата, обаче, на моята характеристика, че тѣзи предложения сѣмъ смѣшни, най-голѣмо доказателство се дава отъ предложението, което сега се прави.

Прегогарияно е, разпираяно е, наредено е по единъ договоръ на 8-та година да бжде откупуването, сега: „Не, на 5-та година да бжде!“ На какво прилича това?

Н. Мушановъ (д): Ще ви кажа на какво прилича. Две думи, г. председателю!

Г. г. народни представители! Направи се при първото четене критика, че не може да се обясни защо откупуването

може да става само между 8-та и 10-та година. Като-челни има тукъ единъ фаталенъ срокъ отъ две години: като се пропуснатъ тия две години, ще отиде до 25 години. Питамъ, защо така се нервирате и тревожите по такива едни въпроси, по които нѣма защо да се тревожите? Азъ разбирамъ, че моитѣ възгледи не сж съгласни съ вашитѣ — най-подиръ, по много въпроси не сме съгласни — но защо не се отнасяте по-човѣшки, както трѣбва да се отнасяте?

Министъръ В. Молловъ: Защото при третото четене повдигате тия въпроси.

Н. Мушановъ (д): Така е била практиката винаги.

Министъръ В. Молловъ: Виждамъ, че Вие съ вашитѣ сътрудници тукъ сте съгласни да постѣпимъ тѣй, както се постѣпи, когато на трето четене съ едно измѣнение се установи ергенски данѣкъ по закона за народното просвѣщение! Вие сами се възмушавате тогава.

Н. Мушановъ (д): То бѣше на второ четене.

Министъръ В. Молловъ: Не, на трето четене. Забравили сте.

Н. Мушановъ (д): Азъ мога да ви посоча десетки подобни случаи.

Министъръ В. Молловъ: Хайде да предвидимъ ергенски данѣкъ и въ този законъ!

Н. Мушановъ (д): Г. Молловъ бѣше министъръ на финанситѣ и той допусна, безъ да каже дума, да се гласуватъ измѣнения въ законопроекта по Деклозиеровата афера при третото му четене.

Министъръ В. Молловъ: То бѣше ли измѣнение на проекта или не бѣше?

Н. Мушановъ (д): То бѣше прибавка. Знаемъ, г. Молловъ, какво става въ Народното събрание. Недейте ни упрѣква, че не знаемъ, що правимъ.

Министъръ В. Молловъ: То бѣше развитие на мисълъта на проекта.

Н. Мушановъ (д): Азъ не ща да говоря, като е така.

Министъръ В. Молловъ: По-добре ще направите.

Н. Мушановъ (д): Не ща да говоря и за договоритѣ за концесиитѣ, които при третото четене се измѣниха. Можете ли да приказвате тия работи!

Председателстващъ В. Димчевъ: Които пирематъ предложението на г. Мушанова за измѣняване на чл. 9 отъ договора, както той предлага, моля, да вдигнатъ рѣка. Меншество, Събранието не приема.

Постѣпило е отъ г. Мушановъ предложение, надлежно подписано, за измѣнение на чл. 10 въ следния смисълъ: (Чете) „Втората алинея да започва така: „Петима администратори се избиратъ задължително и т. н.“; третата алинея да започва така: „Единъ отъ петимата, така избрани“ и т. н., и, вмѣсто думитѣ въ сѣщата алинея „Председателътъ и подпредседателътъ ще бждатъ български подданици“, да се каже: „Шестимата администратори ще бждатъ български подданици“.

Н. Мушановъ (д): Две думи искамъ да кажа по предложението.

Председателстващъ В. Димчевъ: Имате думата, г. Мушановъ.

Н. Мушановъ (д): Г-да! Виждате каква е тенденцията. Тя е ясна. Допусна се болшинството отъ акциитѣ да бждатъ въ рѣцетѣ на чужденцитѣ. Ние искахме по-голѣмата частъ отъ акциитѣ да бждатъ въ рѣцетѣ на държавата, но това не се прие. Сега въ този управителенъ съветъ, въ който има четирма администратори българи, а шестима чужденци — значи, чужденцитѣ сж болшинство — азъ предлагамъ петимата администратори, плюсъ председателътъ на управителния съветъ, да бждатъ български подданици, срещу четирма администратори чужденци.

Недейте ни упрѣква, г. г. народни представители, че се стремимъ да ви убедимъ, че въ тоя управителенъ съветъ, който има такава голѣма роля да играе въ бждеще, искахме да дадемъ предимство на българския елементъ, на администраторитѣ български подданици, следователно — на българската държава, на българския народъ. Това ни е стремлението. (Възражения отъ сговориститѣ) Моля ви се! Едно време по поводъ на много по-малки въпросчета тукъ ставаха голѣми дебати и цѣлото Народно събрание биваше единодушно, а сега виждамъ даже нѣкои отъ по-старитѣ дейци да негодуватъ, че въ тая банка искахме да дадемъ надмощие на българския елементъ, на българския капиталъ, на българския народъ, на българската държава.

Д-ръ К. Милановъ (д. ср): Но вие знаете добре, че не можемъ да се върнемъ сега да водимъ преговори наново.

Н. Мушановъ (д): Ако не можете, вие ще носите отговорността; азъ нѣма да я нося. (Възражения отъ сговориститѣ) Нека се знае, че по такива въпроси, които засѣгатъ тѣй сериозно стопанската независимостъ на държавата, въ Парламента е имало хора и групи, които сж се противопоставили на предложението като моето. Азъ искамъ това да се констатира. И моля васъ, които сте за „България надъ всичко“, . . . (Възражения отъ сговориститѣ)

Министъръ В. Молловъ: Това е долнопробна демагогия.

Н. Мушановъ (д): . . . да не давате тая банка въ рѣцетѣ на чуждитѣ банкери.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата г. министъръ-председателътъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! Има неоправимости.

Н. Мушановъ (д): То е вѣрно. Вие вече тѣй сте хлѣтали, че нищо не можете да поправите. То е бесспорно.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Моля! И първото предложение, и второто предложение, и третото предложение . . .

Н. Мушановъ (д): Все то цели!

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: . . . все то цели. Не го казва какво цели.

Министъръ В. Молловъ: Цели осуетяването на ипотекарната банка.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Цели осуетяването на ипотекарната банка. А колкото за България — имамъ смѣлостъта да заявя, че съ тоя законопроектъ ние сме запазили нейнитѣ интереси напълно. (Рѣжкоплѣскация отъ сговориститѣ). Защото, който иска да си даде трудъ, ще разбере какво се преследва съ този законопроектъ. И въ цѣлата страна нито единъ добросъвѣстенъ човѣкъ не ще може да възстане . . .

Н. Мушановъ (д): Азъ протестирамъ, г. министъръ-председателю!

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Протестирай!

Н. Мушановъ (д): Азъ Ви държа отговоренъ за думитѣ. Азъ искамъ да ги оттеглите.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Нѣма да ги оттегля.

С. Омарчевски (з): (Казва нѣщо. Голѣма глъчка)

Н. Мушановъ (д): Азъ моля г. министъръ-председателя, който въ такава раздражение говори за недобросъвѣстностъ, да си оттегли думитѣ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Азъ повтарямъ: въ цѣлата страна, при днешното положение, когато имаме скѣпа лихва; когато ние допуснахме по законъ минималната лихва да бжде 16%, а въ сѣщностъ не можемъ да напомнимъ лихвата подъ 19—20%; при липсата на каквито и да е други срѣдства и при Богъ знае каква друга лихва;

когато ние констатирахме тукъ, че нашитѣ земледѣлци не сѣ използвали кредитъ въ размѣръ даже на три хилядни части отъ стойността на своята земя; когато г. Губидѣлниковъ констатира тукъ, че срещу нашитѣ сгради има ипотеки въ размѣръ само на една десета отъ стойността имъ, ние, казвамъ, да възстанемъ днесъ противъ туй учреждение, съ това какво се гони? Гони ли се това, щото съ капитала, който ще се внесе отъ държава, отъ държавни банки, отъ български застрахователни дружества и отъ чужди банки, да се забогатява, или се гони да се постигатъ други цели? Далечъ не. Съ това учреждение се гони, както ви каза г. министърътъ на финанситѣ, да привлѣчемъ една мощна финансова организация въ свѣта — въ Европа и въ Америка — чрезъ която организация . . .

Г. Петровъ (нац. д): За чернитѣ ви очи ли ще дойдатъ тукъ тия банкери? (Глъчка).

Председателствуващъ В. Димчевъ: (Звъни) Моля, г-да!

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Я мълчи ти тамъ отъ Харманлий! — . . . да можемъ да издигнемъ кредита на българския народъ, не на българската държава. Задачата тукъ е да се види, какви мѣрки е взела българската държава по отношение на емисията на облигациитѣ. По отношение на тази емисия, която ще стига до двадесеторенъ размѣръ на внесения капиталъ, кой ще може да упрѣкне, че не сѣ взети всички мѣрки? Никаква емисия не може да стане, безъ условията на емисията и навременността ѝ да бѣдатъ приети отъ българския финансовъ министъръ и т. н.

Не може да се говори по тоя начинъ, че ние сме говорили за „България надъ всичко“, а сме забравили България. За мене е тѣмъ обратното: когато се внасятъ такива предложения, не сѣ се имали предъ видъ интереситѣ на българското народно стопанство. Може всичко да се е имало предъ видъ, може дребнави партизански смѣтки да сѣ били стимулъ за тия предложения, но тия предложения не се правятъ отъ гледище на интереса на българския народъ, на българския землевладѣлецъ или стопанинъ на къща, които сега плащатъ лихва по 20—30% и на които ще имъ се даде възможность да плащатъ максимумъ 11%. Това е положението.

При това фактическо положение, да се излиза съ такива предложения е една погрѣшна смѣтка за правене платформа, защото тия предложения, вмѣсто да докаратъ нѣщо на господата, тѣ ще ги оголятъ, ще ги изобличатъ такива, каквито сѣ. (Рѣжкоплѣскания отъ сговориститѣ).

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ предложението на г. Мушанова за измѣнение на чл. 10, моля, да вдигнатъ рѣка. Меншество, Събранието не приема.

Има предложение отъ г. Мушановъ по чл. 11 въ смисълъ да се каже, че поддиректорътъ трѣбва да бѣде български подданикъ.

Има думата народниятъ представителъ г. Никола Мушановъ.

Н. Мушановъ (д): Азъ бихъ помолилъ г. министъръ-председателя да си оттегли думитѣ — това е една негова парламентарна длѣжностъ — които той ми отправи, че съмъ недобросвѣстенъ въ моитѣ предложения. Азъ смѣтамъ, че той, като почтенъ човѣкъ, ще направи това въ Народното събрание.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Когато Вие, г. Мушановъ, си оттеглите думитѣ, че ние сме говорили „България надъ всичко!“, а сме забравили България, тогава азъ ще си оттегля думитѣ. (Рѣжкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Н. Мушановъ (д): Значи, г. министъръ-председателътъ потвърдява, че азъ съмъ недобросвѣстенъ въ случая. Дали, обаче, азъ съмъ правъ, когато казвамъ, че ние сме длѣжни да пазимъ стопанската независимостъ на България и дали съмъ кривъ, когато казвамъ, че чрезъ известни постановления въ този законъ ние не я пазимъ, то е въпросъ, който всѣки ще си го решава споредъ своето разбиране и по съвѣстъ.

Все въ реда на сжщитѣ мисли азъ предлагамъ и въ чл. 11 да се направи една добавка. Поне тази добавка е такава, че вѣрвамъ, ще се съгласите съ нея всички. Въ втората алинея на чл. 11 се казва: (Чете) „Управителниятъ съветъ делегира правата по управлението на банката на единъ дирекционенъ комитетъ. Дирекционниятъ комитетъ се съ-

стои отъ председателя или, въ негово отсъствие, отъ под-председателя, главния директоръ и поддиректора — чужди подданици“.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Не с вѣрно, че сѣ чужди подданици.

Н. Мушановъ (д): „Кворумътъ за дирекционния съветъ съставляватъ двама члеча. Дирекционниятъ комитетъ решава по вишегласие“. Значи, дирекционниятъ комитетъ, на който се делегира правата по управлението на банката, се състои отъ председателя или, въ негово отсъствие, отъ подпредседателя, които сѣ български подданици, и отъ главния директоръ и поддиректора.

Министъръ В. Молловъ: Казано ли е за тѣхъ какви подданици сѣ? Задължително е, единиятъ отъ дирекционния комитетъ, председателътъ или подпредседателътъ, да е български подданикъ. И другитѣ двама могатъ да бѣдатъ български подданици, стига като Васъ да разбиратъ ипотекарнитѣ операции! (Смѣхъ всрѣдъ сговориститѣ)

Н. Мушановъ (д): Не чухъ какво ми възразихте, г. Молловъ! Ако е възможно, да ми се каже по стенограмитѣ. Азъ смѣтамъ, че Вашето достоинство като човѣкъ изисква да кажете какво ми възразихте, понеже не Ви чухъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Азъ ще взема думата и ще Ви го кажа.

Н. Мушановъ (д): Ама кажете ми го.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Ще Ви го кажа и ще го разберете много добре.

Н. Мушановъ (д): Вие виждате какъ азъ, опозиционеръ, се въздържамъ отъ обиди, защото ми се струва, че, който отправя обиди, той ще загуби. Ако е въпросъ за обиди, да правимъ сеиръ, азъ съмъ способенъ да правя сеиръ въ това отношение.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Тѣй ще свършишъ сигурно. (Смѣхъ всрѣдъ сговориститѣ)

Н. Мушановъ (д): Но, както виждате, азъ оставихъ палачовщината Вие да я играете.

Отъ сговориститѣ: А-а-а! Ти най-добре я играешъ. (Глъчка)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Моля, на предмета, г. Мушановъ.

Н. Мушановъ (д): Сега идвамъ на предмета. Въ чл. 11 се казва: (Чете) „Управителниятъ съветъ избира измежду администраторитѣ единъ администраторъ-делегатъ, който изпълнява длѣжността главенъ директоръ. Управителниятъ съветъ назначава сжщо единъ поддиректоръ“. Известно ви е, г-да, че управителниятъ съветъ се състои отъ 6 души чужденци и 4 българи.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Шесттѣ дали ще сѣ чужденци, то е въпросъ.

Н. Мушановъ (д): Болшинството отъ управителния съветъ сѣ чужденци. Защо се сърдите и хвърляте само съмнения, когато ви поправяме? Споредъ текста на този членъ, председателътъ е само българинъ, а главниятъ директоръ и поддиректорътъ могатъ да бѣдатъ чужденци. Азъ предлагамъ поне и поддиректорътъ да бѣде български подданикъ, та да бѣдатъ двама българи срещу единъ чужденецъ въ дирекционния комитетъ, на който комитетъ по този членъ се делегира отъ управителния съветъ цѣлото управление на банката.

Все въ сжщия духъ, съ рискъ да станемъ смѣшши, ние поддържаме, какво туй кредитно учреждение трѣбва да се управлява отъ българи. Когато азъ давамъ това тълкувание, че щомъ даваме на чужденци да ни управляватъ, тогава България се слага подъ тѣхъ, а не надъ всичко, какво обидно има въ това? Може вие да не приемете това тълкувание, но азъ се надявамъ, че има българи, които ще го приематъ. Азъ зная, че вие нѣма да приемете нищо отъ това, което предлагамъ. Вие, г. Ляпчевъ, когато се борѣхте като опозиционеръ срещу зашитѣ, не бѣхте на мнение, че болшинството нѣма да приеме предложенията на опозицията.

Министър-председател А. Ляпчевъ: Азъ на първо четене говорѣхъ.

Н. Мушановъ (д): Опозицията не може да не упражни своето право да прави предложения, защото болшинството не щѣло да ги приеме. Вие много скоро забравихте опозиционната си дейност. За щастие, азъ съмъ тукъ да продължа моята опозиционна дейност.

Моля, да ми се приеме предложението.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата г. министър-председателъ.

Министър-председател А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! Г. Мушановъ пожела да знае какво е казалъ г. Молловъ, понеже не е дочулъ. Г. Молловъ, министъръ на финанситѣ, каза, че когато ще дойде редъ да практикува неговитѣ способности въ ипотекарната банка, ще могатъ да се приложатъ тѣзи негови искания.

Н. Мушановъ (д): За нещастие, не можемъ ги приложи.

Министър-председател А. Ляпчевъ: Ще видите сега колко несериозно се повдигатъ въпроси. Въ чл. 11, въ който се говори за директориума, който се състои отъ 3 лица, се казва, че единиятъ, председателъ, е български подданикъ, защото се назначава отъ министра на финанситѣ, а за другитѣ двама не се казва какви подданици трѣбва да бждатъ.

Н. Мушановъ (д): Избирани отъ управителния съветъ.

Министър-председател А. Ляпчевъ: Избирани отъ управителния съветъ, това е същественото. Г. Мушановъ предлага и поддиректорътъ да бжде български подданикъ, но не оспорва, че трѣбва да ги избира управителниятъ съветъ. Така ли е? Така е.

Н. Мушановъ (д): Вие сте го направили. Да не се заблуждавате, г. министре?

Министър-председател А. Ляпчевъ: Азъ не се заблуждавамъ, вие се заблуждавате.

Н. Мушановъ (д): Първото предложение, съ което се искаше да има българската държава 5 хиляди акции, вие го провалихте.

Министър-председател А. Ляпчевъ: Като провадна онова предложение, отъ благодарумие оттеглете това, за да не свършите съ паячовщина.

Н. Мушановъ (д): И това предложение ще провалите.

Министър-председател А. Ляпчевъ: И тъй, важно е, дали управителниятъ съветъ ще ги избира, или ще ги назначава министърътъ на финанситѣ. Този, който ще се назначава отъ министра на финанситѣ, обезателно трѣбва да бжде български подданикъ, а другитѣ, които ще се избиратъ отъ управителния съветъ, могатъ и двамата да бждатъ български подданици, ако ги избере. Въ нищо нѣма да се измѣни положението, ако бждатъ български подданици тия, които ще бждатъ избрани отъ управителния съветъ, въ който има 6 души чужденци срещу 4 души българи, защото 6-тѣ души ще си избератъ тия двама, на които ще иматъ пълно довѣрие. Азъ допускамъ, че въ първия директориумъ директорътъ да бжде български подданикъ, а поддиректорътъ чуждъ подданикъ, но, увѣрявамъ ви, че не съглеждамъ никаква друга полза отъ това, освенъ че единъ български подданикъ ще има възможностъ да заеме такъвъ високъ постъ. За жалостъ, ако го заеме, нѣма да стопли сърцата на българитѣ, които много говорятъ за българщина, защото на такива мѣста попадатъ вещи хора — разбирате много добре какво искамъ да ви кажа. Тъй стои този въпросъ. И азъ се питамъ: щомъ като първото, второто и третото предложения свършиха така, както непремѣнно трѣбваше да свършатъ, за какво се прави сега това предложение? Прави се, може би, защото г. Мушановъ е въ едно заблуждение, въ което не щѣше да бжде, ако бѣше следилъ дебатитѣ по законопроекта. Ще ме извини г. Мушановъ, но той често пѣти отсъствува отъ Парламента. Въпросътъ за подданството бѣше повдигнатъ при първото четене отъ г. Дрѣнски и се разясни много добре.

Н. Мушановъ (д): Азъ бѣхъ тукъ.

Министър-председател А. Ляпчевъ: Ако сте били тукъ, тогава какъ да квалифицирамъ Вашето поведение съ това предложение?

Н. Мушановъ (д): Нѣщо много се червишъ днесъ!

Министър-председател А. Ляпчевъ: Дано този пътъ не се свърши съ паячовщина отъ страна на г. Мушанова.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ предложението на г. Мушанова за измѣнение на чл. 11 отъ договора, моля, да вдигнатъ рѣка. Меншество, Събранието не приема.

Има предложение отъ г. Мушанова да се изхвърлятъ п. п. 6 и 7 отъ чл. 13.

Имате думата, г. Мушановъ.

Н. Мушановъ (д): Прочетете, г. председателю, вие предложението, за да не дразня г. Ляпчевъ, защото гледатъ, че много сили изразходва.

Председателстващъ В. Димчевъ: Предложението е, да се изхвърлятъ п. п. 6 и 7 отъ чл. 13, а именно: (Чете) „6. Да приема на влогъ, съ или безъ лихва, на виждане или съ срокъ, суми, предназначени да бждатъ използвани въ краткосрочни заеми, пласирани въ ипотека или превърнати въ заложни облигации.

„Ако тия суми произхождатъ отъ публични фондове, условията за влога и начинътъ на употреблението имъ ще бжде опредѣленъ въ съгласие съ министра на финанситѣ.

„7. Да шконтира записи на заповѣди или мѣнителници съ два подписа, чийто падежъ не е по-далечъ отъ приетия отъ Народната банка за шконтиране на ефекти. Тия шконтови операции трѣбва да се отнасятъ предимно за ефекти, имачи връзка съ строителната индустрия“.

Които приематъ предложението на г. Мушанова, моля, да вдигнатъ рѣка. Меншество, Събранието не приема.

Нѣкой отъ сговориститѣ: И той не гласува за предложението си.

Н. Мушановъ (д): Туй предложение е на г. Дрѣнски.

Министър-председател А. Ляпчевъ: То се гласува вече.

Председателстващъ В. Димчевъ: Искате думата ли, г. Дрѣнски? Извинявайте.

Министър В. Молловъ: Следъ гласуванетоъ нека си каже думата.

Председателстващъ В. Димчевъ: Имате думата, г. Дрѣнски.

Д. Дрѣнски (д): При принципиалнитѣ разисквания по законопроекта азъ изказахъ мнение, че п. п. 6 и 7 на чл. 13 трѣбва да се изхвърлятъ. При тия привилегии, които се даватъ на ипотекарната банка: монополъ на ипотечния кредитъ въ продължение на 25 години; гарантиране отъ страна на държавното съкровище 7% дивидентъ на нейнитѣ акции въ продължение на 5 години; правото когато пожелае да поиска ликвидарне и задължението на държавата да изплати номиналната стойностъ на акцитѣ въ размѣръ на капитала, който е внесенъ; правото да внесе една трета частъ отъ основния капиталъ и да получава влогове отъ българскитѣ спестявания въ размѣръ на цѣлия номиналенъ капиталъ; да издава заложни облигации и събранитѣ отъ тѣхъ пари да влага въ ипотечни кредити — смѣтамъ, че п. п. 6 и 7 на чл. 13 отъ законопроекта трѣбва да се изхвърлятъ. Ако не се премахнатъ, това значи положително унищожение на българскитѣ кредитни учреждения.

Министър В. Молловъ: Съвсемъ не е тъй.

Д. Дрѣнски (д): Тъй е, защото ако давате право на тази ипотекарна банка да върши покрай своитѣ ипотечни операции и всички други видове банкови операции, които вършатъ нашитѣ частни банки, на които не давате пра-

вата и привилегиите, които дават на ипотекарната банка, безспорно, вие поставяте последният в едно положение на постепенно гаснене и унищожение. Когато г. Губидъльниковъ говореше, той цитираше само *Crédit Foncier de France*. Забележете добре, че *Crédit Foncier de France*, която служи за типъ на тая ипотекарна банка, не върши никакви други операции, освенъ ипотечни.

П. Палиевъ (д. ср): Не е вѣрно.

Д. Дрънски (д): Абсолютно вѣрно е. По тѣзи съображения ние се противопоставяме на тѣзи пунктове отъ чл. 13.

Р. Василевъ (д. ср): Въ комисията четохме устава на *Crédit Foncier de France*.

Д. Дрънски (д): При тѣзи нѣки предложения, които се направиха, при възраженията, които се правятъ и при гласуванията, които ставатъ, идва ми на умъ единъ анекдотъ отъ френския парламентъ.

Министъръ В. Молловъ: По-добре запазете го за Васъ си.

Н. Мушановъ (д): Хората знаятъ повече отъ Васъ. Вие като сте били шестъ месеци въ чужбина, всичко ли сте научили? Оставете го да го каже. Вие сте любителъ на анекдоти.

Министъръ В. Молловъ: Какъ не, особено когато идатъ отъ Дръново! Дръновскитѣ анекдоти сѣ най-интересни.

Д. Дрънски (д): Единъ депутатъ отъ болшинството въ френския Парламентъ е казалъ: „Речитѣ на опозиционнитѣ оратори могатъ да измѣнятъ моето убеждение, но тѣ никога не могатъ да измѣнятъ моя вотъ“.

Министъръ В. Молловъ: На този анекдотъ ще Ви отговоря съ друго нѣщо.

Д. Дрънски (д): Ето защо, ще моля да се приеме това мое предложение, като се изхвърлятъ тѣзи два пункта отъ чл. 13.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! Г. Дрънски, доколкуто си спомнямъ, бѣше въ комисията и знае, че по тия два пункта доста се разисква, затова, ако се намѣри нѣкой сега, поради анекдота на г. Дрънски, да се изплаши и да гласува за неговото предложение, ще стане джумбушъ.

Какво казватъ тия пунктове шести и седми на чл. 13, които г. Дрънски иска да се изхвърлятъ?

Съ единия пунктъ се допуска ипотекарната банка да приема влогове, а съ другия — да шконтира записи. Отъ интересъ, казва г. Дрънски, на частнитѣ банки, които не сѣ освободени отъ данъкъ върху дружествата, е, щото тази банка да не се допуска да приема влогове и да шконтира записи. Имамъ да възразя, на първо мѣсто, че нѣма банка, която, като се занимава предимно съ известни банкови операции, да не се занимава и съ други банкови операции, защото такава банка не може да функционира правилно. Безспорно, че ако тя е ипотекарна, ще работи предимно съ ипотекаренъ кредитъ, ако е дисконтна, ще работи предимно съ дисконтенъ кредитъ и т. н., но всѣка банка върши всички операции. Дисконтната банка, когато стане нужна да гарантира своитѣ вземания отъ даденъ длъжникъ, ще направи ипотека на своя длъжникъ, и обратно, ипотекарната банка не може да извършва своята служба, ако не приема влогове, ако не шконтира записи.

Сега г. Дрънски предлага, понеже ипотекарната банка ще има такива и такива привилегии, да не ѝ се позволява да приема влогове и шконтира записи.

Азъ, отъ гледище национално, бихъ предпочелъ влоговетѣ да бѣдатъ въ тази банка, защото преди всичко четири-десети отъ капитала на банката е на държавата и държавниятъ контролъ е налице. Съ това не искамъ да напасямъ никакъвъ упръкъ — да не бѣда криво разбранъ — на частнитѣ банки. Но тази банка, като ще плаща данъкъ въ размѣръ едно на хиляда отъ оборота си, азъ съмъ убе-

денъ, че тя нѣма да плати по-малко данъкъ, отколкото ония банки, които иматъ стотици милиони влогове, а изкарватъ, че върху капитала, да речемъ, отъ 10 милиона лева, иматъ едва 8% дивидентъ. Та ипотекарната банка нѣма да плати по-малко данъкъ отъ другитѣ банки, защото, преди всичко, както казахъ, тя е подъ контрола на държавата.

Но ние вчера, за да разсѣемъ всѣкакви опасения, приехме на второ четене една добавка — разбира се съ гласието на контрагента, защото това е договоръ — която добавка нѣмаше защо да я вмѣкваме въ закона, защото тя и вмѣкната въ проектъ-устава на банката, който, споредъ закона, ще се утвърждава отъ Министерския съветъ. Но понеже се каза, че има опасностъ, какво тая банка ще събере много влогове, ние вмѣкнахме тая добавка въ закона, именно, че въ никой случай размѣрътъ на нейнитѣ влогове не може да бѣде по-голямъ отъ нейния капиталъ. Ето едно грамадно ограничение.

Р. Василевъ (д. ср): Същото нѣщо го има и въ *Crédit Foncier de France*.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Да, същото нѣщо го има и тамъ.

Следъ тая добавка, г. г. народни представители, да се прави това предложение, то значи, че г. Дрънски е жертва на увлѣченията на г. Мушановъ.

Н. Мушановъ (д): А вие сте увлѣченъ по чуждитѣ капитали.

Министъръ В. Молловъ: (Къмъ Н. Мушановъ) Ти си подъ влиянието на Омарчевски.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Г-да, ще се гласува. Които приематъ предложението на г. Дрънски, а именно да се премахнатъ п. п. 6 и 7 отъ чл. 13, моля, да вдигнатъ рѣка. Меншество, Събранието не приема.

Които приематъ на трето четене законопроекта за одобряване договора за създаване на българска ипотекарна банка, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 7)

Министъръ В. Молловъ: Тѣзи, които не гласуватъ, нѣма да получатъ кредитъ.

Н. Мушановъ (д): Да се забележи, че ще получатъ кредитъ само тѣзи, които сѣ гласували.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Понеже г. министърътъ на земледѣлието и държавнитѣ имоти отсъствува, ще пристѣпимъ къмъ разглеждане на четвъртата точка отъ дневния редъ — първо четене на тълкувателния законъ по приложението на чл. 10, алинея първа, отъ закона за окръжнитѣ съвети въ свръзка съ чл. 144, алинея четвърта, отъ избирателния законъ.

Има думата вносителъ на законопроекта, народниятъ представителъ г. Цвѣтко Цвѣтковъ.

Ц. Цвѣтковъ (д. ср): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Като единъ отъ вносителитѣ на този проектъ за тълкувателенъ законъ, азъ ще го прочета и ще дамъ кратки обяснения върху него, като си запазвамъ правото по поводъ критиката, която ще се направи, да взема въ последствие думата, за да дамъ необходимитѣ освѣтления.

Мотивитѣ къмъ законопроекта и самия законпроектъ сѣ следнитѣ: (Прочита законпроектъ, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 25)

Г. г. народни представители! Въ чл. 34 на закона за градскитѣ общини се посочва условieto, при което се разтуряатъ градскитѣ общински съвети преди изтичане на мандата имъ. Условието за тѣхното разтуряне е подаването на оставка лично или отстранението, по искане на прокурора и съ опредѣление на окръжния съдъ, на половината и повече отъ половината общински съветници.

Идентично постановление е прокарано въ чл. 32 на закона за селскитѣ общини.

Тия постановления, г-да, на законитѣ за селскитѣ и градскитѣ общини до гласуването на последния законъ за окръжнитѣ съвети сѣ гласували еднакво отъ всичкитѣ съдилища въ царството. Окръжнитѣ съдилища, като сѣ констатирвали редовността на подаването оставката отъ страна на половината и повече отъ половината общински съветници, . . .

Министъръ Ц. Бобошевски: Отъ първоначално провъзгласенитѣ.

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Да. — . . . сѣ считали, че е налице условието за разтурянето на общинския съветъ и сѣ предоставили на респективната властъ съ указъ или съ заповѣдъ отъ министра на вътрешнитѣ работи да прогласи разтурянето. Обаче, следъ влизането въ сила, отъ 30 декемврий 1925 г., на новия законъ за окръжнитѣ съвети, съ чл. 10 отъ него се внесе една раздвоеностъ въ практиката на окръжнитѣ съдилища. Поради това, Касационниятъ съдъ въ общо разпоредително заседание на 3 февруарий 1927 г. дава тълкувание, че чл. 10 отъ закона за окръжнитѣ съвети отмѣнявалъ алинея четвърта на чл. 144 отъ избирателния законъ, респективно чл. 158 отъ сѣщия законъ. Това тълкувание, споредъ мене и моя другаръ г. Търкалановъ, е несъобразно съ духа на избирателния законъ и съ приетата, така да се каже, санкционирания практика отъ толкова години.

Ето защо, като внасямѣ това предложение, ние молимъ да бжде то прието отъ г. г. народнитѣ представители.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Кръстю Пастуховъ.

К. Пастуховъ (с. д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ се очудвамъ, че се внася по частна инициатива това законодателно предложение за тълкуването на нѣкакъвъ неясенъ членъ отъ закона за окръжнитѣ съвети, предложение, което има голѣмо значение за самоуправлението на нашитѣ общини. Азъ не отричамъ правото на депутатитѣ по частна инициатива да внасятъ законопроекти, но въ случая правителството би трѣбвало да излѣзе съ свой законопроектъ, да убеди народното представителство въ необходимостта отъ прокарването му, както и да поеме отговорността за такава една реформа въ кавички. И въ миналото азъ, заедно съ голѣма частъ отъ тогавашното представителство, не съмъ одобрявалъ, когато отдѣлни депутатски групи, по частна инициатива, внасятъ законопроекти съ важни последици, и при това законопроекти, задъ които стои правителството, които сѣ внушени отъ изпълнителната властъ, която смѣта, че е по-целесъобразно да се скрие задъ депутатитѣ, отколкото да излѣзе ясно и открито да защити своята позиция.

Внася се предложение за тълкуването на чл. 10 отъ закона за окръжнитѣ съвети въ свръзка съ чл. 144 отъ избирателния законъ. Отъ тая страна особено (Сочи мнозинството) често обичатъ да отстояватъ самостоятелността и независимостта на нашитѣ съдилища, като подчертаватъ, че особено върховнитѣ инстанции обладаватъ достатъчно юридическа опитностъ и разумъ, за да даватъ правилно тълкуване на законитѣ. Ако е така, каква нужда има да се тълкува отъ Народното събрание чл. 10 отъ закона за окръжнитѣ съвети? Безъ да искамъ да отрека осветеното отъ конституцията право на представителството да даде тълкувание на точния разумъ на закона, въ конкретния случай азъ си позволявамъ свободата да кажа, че въпросътъ не е толкова за тълкуването на закона, колкото за повръщането къмъ една практика, която вече е отмѣнена отъ действувашитѣ у насъ закони.

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Именно това ще разгледаме сега — дали е отмѣнена или не.

К. Пастуховъ (с. д): Ако трѣбва да се пази самостоятелността и независимостта на съдилищата, то тя трѣбва да се пази именно въ подобни случаи. Много тежко впечатление ще направи, когато, следъ като Върховниятъ касационенъ съдъ — а не единъ окръженъ съдъ — сезиранъ отъ Министерството на правосъдието да даде точно тълкувание на даденъ членъ отъ закона, дава това тълкувание. Народното събрание да иска да му даде друго тълкувание. Това не е препоръчително за законодателната властъ.

П. Якимовъ (д. сг): Нѣма тълкувание тукъ. Ние искаме да остане въ сила чл. 144 отъ избирателния законъ.

К. Пастуховъ (с. д): Това е единъ камъкъ, хвърленъ въ градината на нашето правосъдие, къмъ решенията на което, особено на висшитѣ му инстанции, ние трѣбва да свикнемъ да хранимъ по-голѣмо уважение. Съ право всѣки единъ отъ насъ ще подозре, че има стремежъ да се смачка разумътъ на закона — разумъ, подкрепенъ отъ опредѣлението

на Върховния касационенъ съдъ — да се смачка, за да възтѣржествува опасниятъ партизански духъ.

Н. Падаревъ (д. сг): Съдилищата само прилагатъ законитѣ, а не ги тълкуватъ. Само Народното събрание тълкува законитѣ.

К. Пастуховъ (с. д): Ако у васъ, г. г. народни представители, има желанието да възвърнете старата практика, недейте излага нашето правосъдие, че не тълкувало правилно закона. Имайте куража, поискайте съ едно предложение да промѣните текста на закона и да върнете старата практика, като ни убедите въ неприложимостта на новата практика.

П. Якимовъ (д. сг): Това се цели съ предложението.

К. Пастуховъ (с. д): Нѣма защо да се излага престижътъ на Касационния съдъ, че не умѣлъ да тълкува единъ законъ, да му даде ясенъ и точенъ разумъ, когато не ви отърва. Че действително законопроектътъ не е тълкувателенъ, а е чисто и просто възвръщане къмъ едно старо положение, отмѣнено — това е ясно за всички, които искатъ да вникнатъ въ неговия смисълъ и които сѣ справили съ него. Мене не ми е известно да е имало противоречие въ практиката на съдилищата по прилагането на въпросния законъ. Откакто Върховниятъ касационенъ съдъ излѣзе съ въпросното опредѣление, съ което даде едно тълкувание на закона, никакво противоречие между неговото опредѣление и практиката на съдилищата не можете да констатира. Има едно пълно еднообразие въ практиката. Окръжнитѣ съдилища сѣ съобразявали напълно съ това опредѣление на Върховния касационенъ съдъ. Тѣй щото твърдението, че имало противоречие въ практиката на съдилищата по прилагането на закона, не отговаря на истината.

Г. г. народни представители! Защо се иска това измѣнение и какъ стоеше въпросътъ въ миналото у насъ? Презъ м. декемврий 1925 г. бѣ представенъ отъ Министерството на вътрешнитѣ работи единъ новъ законопроектъ за окръжнитѣ съвети. При второто четене на тоя законопроектъ направи се измѣнение на чл. 10 въ смисълъ, че разтурянето на окръжнитѣ съвети може да става вънъ отъ предвиденитѣ законни причини въ § 8, само когато се изчерпи листата, а не когато си подадатъ оставката половината или повече окръжни съветници. По тоя въпросъ — старитѣ депутати ще си спомнятъ — станаха оживени разисквания въ Народното събрание. Даже въ срѣдата на болшинството никой не смѣя да поддържа разтурянето да става следъ подаването оставкитѣ на половината окръжни съветници, а се поддържаше, че трѣбва, ако се не лъжа, две трети отъ окръжнитѣ съветници да сѣ си подали оставкитѣ, за да се разтури окръжниятъ съветъ. Въ срѣдата на самото болшинство се намѣриха народни представители — чини ми се г. Бръшляновъ, а положително помня г. Фаденхехтъ — които изказаха мнение, че трѣбва да се скѣса съ тази партизанска практика за разтурване на окръжнитѣ съвети чрезъ подаване оставки, а да се приеме нѣкогашната практика, създадена съ въвеждането на пропорционалната изборна система у насъ — разтурването да става при изчерпване на листитѣ. Подобно предложение бѣ направилъ нашиятъ другаръ Константинъ Бозвелиевъ, и то се прие отъ Народното събрание. Даже повтори се и се потрети гласуването, понеже бѣ оспоренъ вотътъ, доби се съответно болшинство и стана текстъ на закона.

Н. Търкалановъ (д. сг): Това се отнася само за окръжнитѣ съвети.

К. Пастуховъ (с. д): Оттогава вече се създаде една нова практика. Азъ ще ви посоча какъ е било въ миналото, което сме длъжни да знаемъ. Нѣкога е било това, което вие практикувахте и което сега искате — да се разтурватъ общинскитѣ съвети чрезъ подаване оставка на болшинството отъ членоветѣ имъ. Това е било практиката и текстътъ на закона въ миналото у насъ. Но тая практика се оказа крайно пакостна. Тя е била използвана отъ правителства и отъ управляващи партии много партизански. Тя не е дала никакви положителни резултати — не е закрепила самоуправлението въ нашата страна, а го е окарикатурила, защото сме били свидетели при промѣна на режимитѣ, особено при насилническитѣ режими, на масови разтурвания на общински съвети, чрезъ „доброволно“ подаване на оставки. А вие знаете що е „доброволно“ подаване на оставка въ България. Това е разкарване хората по участъцитѣ, принуждаването имъ да си подадатъ оставката,

било като се тероризиратъ, било като имъ се влиие морално, било като имъ се създаде нѣкакво углавно дѣло. Тормозятъ се опозиционнитѣ общински съветници да си подадатъ оставката, за да се назначи тричленна комисия, благоприятна за управляващата пратия. Това е била физиономията на нашето самоуправление въ миналото. Понеже тая практика не е дала добри резултати, тия политически групи, които презъ време на опозиция най-много теглиха отъ тая пакостна практика и отъ този несполучливъ и извратенъ текстъ на съществуващитѣ по онова време законъ за градскитѣ и законъ за селскитѣ общини, най-после преминаха къмъ една радикална реформа чрезъ създаването на пропорционалната изборна система у насъ. Когато за пръвъ пътъ се въведе въ нашата страна пропорцията, прокара се началото, разтурването на общинскитѣ и окръжни съвети да става не при подаване оставка на половината и повече съветници, а при изчерпване кандидатнитѣ листи. Тѣй че ще трѣбва да става замѣняване на единъ доброволно излѣзаль съветникъ отъ общинския или отъ окръжния съветъ съ другъ отъ неговата листа, както това става съ депутатитѣ.

П. Якимовъ (д. сг): Нѣкои съвети останаха само съ трима съветници.

К. Пастуховъ (с. д): Моля Ви се. — Единъ и смѣтъ принципъ бѣ прокаранъ чрезъ тая реформа за всички изборни учреждения — общински и окръжни съвети и Народното събрание.

Що стана по-нататкъ? Когато дойде на власть Радославовото правителство, то имаше нужда да се върне къмъ старата практика, за да разтури опозиционнитѣ общински съвети. На първо мѣсто то се спѣна съ Софийския общински съветъ. Отъ София трѣбваше да се даде сигналъ съ разтурването на общината, за да подражаватъ този примѣръ усърднитѣ партизани въ провинцията. Обаче законитѣ спѣваше Радославовото правителство да разтури Софийската община, тѣй като и половината отъ съветницитѣ да си подадѣха оставката, съветитѣ пакъ си оставаше опозиционенъ. Значи, за угода на партизанскитѣ влѣчения на едно дошло на власть чрезъ царъ Фердинандъ правителство, за угода на неговата политика трѣбваше да се внесе предложение въ Народното събрание и да се възстанови старата практика, като се създаде единъ текстъ въ закона, че общинитѣ се разтурятъ, ако половината съветници си подадатъ доброволно оставкитѣ. Ето, първиятъ ударъ върху този принципъ, почиващъ на справедливостъ, осветенъ отъ пропорционалната избирателна система, дойде отъ едно правителство, което, по признанието на болшинството отъ българския народъ и на партиитѣ, не се радваше на довѣрието на народа, и което, заради това, имаше нужда да смаже самоуправлението у насъ. А това то можеше да направи само като промѣни закона и си развърже рѣцетѣ да може да разтури общински съвети, чрезъ подаване оставки на половината отъ съветницитѣ. Лесно бѣше вече, чрезъ това ново текстче на закона — да се разтурватъ съвети, когато половината отъ общинскитѣ съветници си подадатъ оставкитѣ — да се нагласява механизъмътъ въ угода на управляващия курсъ.

По-нататкъ, г. г. народни представители, всички, които дойдоха, искаха да се ползватъ отъ това положение въ закона, създадено отъ единъ насилнически режимъ за партизански цели. Азъ цитирамъ този случай, за да видимъ, че и днесъ работата не стои по-другояче. Вие не можете, не сте въ положение да посочите нито едно основание на справедливостъ, на порядъчностъ, на честностъ, на законностъ, на полезностъ, което да диктува връщане къмъ старата система на разтурване съвети чрезъ „доброволно“ подаване оставки отъ общинскитѣ съветници. При това, на васъ бихме могли да кажемъ, че почти презъ никой другъ режимъ опозицията не е била тѣй много поголовно прогонвана отъ общинскитѣ съвети, както презъ вашия режимъ. (Възражения отъ сговориститѣ) Днесъ броятъ на опозиционнитѣ постоянни присѣтствия по села и градове въ България е намаленъ до минимумъ, да не кажа, че не съществува таяква. Това значи, че се упражнява натискъ, а не че такава е волята на народа.

П. Якимовъ (д. сг): Щомъ нѣма опозиционни съвети, защо ви е страхъ?

К. Пастуховъ (с. д): Смѣтате ли вие, че е нормално въ една страна, щото управляващата партия да има почти

всички селски и градски кметства въ своитѣ рѣце, когато тая партия не разполага съ болшинството гласове на българския народъ, . . .

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Тѣ сѣ при васъ!

К. Пастуховъ (с. д): . . . когато презъ последнитѣ законодателни избори — най-прѣсенъ примѣръ — по официалната статистика, която вие сами давате, вие получихте по-малко гласове, отколкото гласовѣтъ на всички опозиционни партии. Значи, ако у насъ имаше една законна справедливостъ, една по-голяма човѣщина въ приложението на законитѣ и на началата на самоуправлението, нѣмаше да дойдемъ до това положение да изгонимъ опозиционнитѣ съвети, градски и селски, както е сега. Може нѣкой отъ васъ да оспорва това, но справете се съ действителността — вие не можете да опровергаете, че нѣмате мнозинството на гласовѣтъ на българския народъ. Спрямо партиитѣ, поотдѣлно вземани, вашата партия е получила повече гласове, но то е едно относително мнозинство само въ сравнение съ гласовѣтъ на отдѣлнитѣ партии. И затова, при едно законно управление, при спазване духа на закона, вие нѣмате право да разполагате съ кметствата по села и градове.

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Ще ги дадемъ на васъ, понеже имате много гласове!

К. Пастуховъ (с. д): Вие разполагате съ тѣхъ благодарение системата на „доброволно“ подаване оставки, благодарение на това, че на другия денъ още следъ избора почватъ детективи, стражари, началници, администрацията да привика единъ по единъ опозиционнитѣ общински съветници и да ги принуждава да подаватъ оставкитѣ си „доброволно“, за да се разтури даденъ съветъ и при една правителствена тройка, при една правителствена тричленна комисия да се избиратъ съвети, благоприятни на управляващата партия.

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Презъ кое време ставаше това?!

К. Пастуховъ (с. д): Г. г. народни представители! Чл. 3 отъ конституцията осветява правото на самоуправление, той задължава всички васъ и насъ да съградимъ това самоуправление; всѣки единъ режимъ е длъженъ, въ рамкитѣ на възможното, да се похвали, че, що се касае до изграждане на самоуправлението, той е направилъ нѣщо повече отъ предшественицитѣ си, за да стигнемъ до едно идеално състояние, а не да се връщаме назадъ заради изгодитѣ на управляващата партия. Азъ зная, че тази тема е парлива, може да срещна апострофи, но наша длъжностъ е да посочваме действителното положение на работитѣ. Кой разуменъ човѣкъ ще убеди, че въ България опозицията нѣма право на представителство, даже въ тройкитѣ, въ тричленнитѣ комисии? По силата на коя справедливостъ, на кой законъ, на кое обществено мнение вие си въобразавате, че щомъ управлявате държавата съ едно малцинство на гласове, имате право да назначавате тричленни комисии само изъ вашата сръда, за да произвеждатъ избори, които да ви докарватъ болшинство? Где е елементарната, човѣшката справедливостъ? Така ли се практикува въ другитѣ държави? Азъ бихъ желалъ да ми посочите единъ примѣръ отъ подобно естество въ нѣкоя благоустроена държава.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Посочете Вие примѣръ на противното.

К. Пастуховъ (с. д): Азъ ще ви посоча навредъ примѣри. Нѣма нито една благоустроена държава — Франция, Англия, Германия — гдето поголовно да сѣ разгонени опозиционнитѣ общински съвети. Такива държави сѣ може би само Турция и Италия, въ които диктатурата царува, но въ страни, които се управляватъ парламентарно, където има състезания между политическитѣ партии, абсурдно е да се твърди, че тия партии не могатъ да се удостоятъ съ мнозинство въ дадена мѣстностъ, да разполагатъ съ кметството тамъ. Самиятъ този фактъ показва, че има изнасилване, че има упражняване натискъ върху избраника, за да се сломи неговата воля и да вземе перевезъ правителственото желание.

П. Якимовъ (д. сг): Моля Ви се, г. Пастуховъ, отговорете само на единъ въпросъ. Ако въ едно село общинскитѣ съветѣ е избранъ само отъ една листа и отъ 12-тѣ съвет-

ници 8 сж си дали оставката може ли съветът да стои само съ 4 души, или ако сж си дали оставката 9 души — само съ трима? Такива случаи има много.

Д. Грънчаровъ (з. в): Въ такъв случай съветът се разтурва.

К. Пастуховъ (с. д): Г. г. народни представители! При най-добрия законъ могат да се посочат като изключение нѣкои аномалии, но вредата отъ тѣхъ, дори ако приемемъ, че съществуватъ, е много по-малка, откожкото осветената практика на разтуряне съвети чрезъ подаване оставки. Колко случаи, г. г. народни представители, можете да наведете, дето да има единъ осакатенъ общински съветъ, недееспособенъ, поради това, че нѣма отде да се запълнятъ мѣстата за общински съветници? Вие не можете да наброите, освенъ нѣколко единици такива случаи. Между туй, обаче, обратното е вѣрно. Колко случаи бихме могли да наброимъ въ миналото и сега на злоупотрѣбления съ туй право на разтуряне общински съвети чрезъ излизане на повече отъ половината общински съветници? Та това е практиката въ България. Това вие практикувахте до преди да излѣзе опредѣлението на Върховния касационенъ създъ. Откакъ излѣзе това опредѣление, нѣма вече разтуряне на общински съвети; нѣма вече „доброволно“ подаване на оставки отъ съветници.

А. Пиронковъ (д. сг): Има, има. И сега се разтурятъ.

К. Пастуховъ (с. д): Защо нѣма сега подаване на оставки? Защото нѣма кой да упражнява натискъ върху общинскитѣ съветници да си подаватъ оставкитѣ. Така че, както и да преиначавате въпроса, едно е вѣрното — че вие искате да се върнете къмъ старата практика, а не да усъвършенствувате самоуправлението, не да създадете условия за правилното проявление на народната воля, не да направите даже това, което г. Русевъ чрезъ своя проектъ искаше да препорѣча, а именно: въ общинскитѣ съвети да влѣзатъ хора опитни, безъ разлика на партии, хора по-малко политични, повече предадени на стопанскитѣ функции на общината.

Н. Търкалановъ (д. сг): Вие ги развращавате.

К. Пастуховъ (с. д): Ние не ги развращаваме. Азъ ще ви кажа. Нашата община има нужда отъ съвети дееспособни въ стопанско отношение.

П. Стояновъ (д. сг): Анджъкъ това цели законопроектътъ.

К. Пастуховъ (с. д): Нашата община има нужда да стане поприще на нова стопанска дейност; трѣбва да бѣде подновенъ общинскитѣ механизъмъ и туренъ въ контактъ съ новитѣ изисквания на времето. Това нѣщо не е направено досега. Може би не само защото партизанството вирѣеше твърде много въ миналото, но и защото не се чувствуваше тъй много нуждата отъ разнообразната стопанска дейност на общината, не се съзнаваше тъй много нейната полза, както днесъ се съзнава. Но що направихте въ продължение на две или три години, откакъ се прокара това измѣнение на закона за градскитѣ и селски общини? Можакте ли да ги подновите, можакте ли да измѣстите партизанитѣ и политичитѣ и да ги замѣстите съ хора на стопанството, хора съ желание за икономическо творчество, вмѣсто за политическо и партизанско словоборство? Вие нѣмахте успѣхъ.

П. Стояновъ (д. сг): Тъкмо отъ 9 юний насамъ най-голяма стопанска дейност на общинитѣ се проявя.

К. Пастуховъ (с. д): За да ви докажа това, нѣма нужда да правя екскурзия по села и градове на България. Бихъ могълъ да взема за примѣръ София и да ви задамъ въпросъ: какви нови стопански и социални функции разви Софийската община, следъ като се прокара положението изборътъ на нейнитѣ общински съветници да не става непосредствено отъ избирателитѣ, а чрезъ една цензова система?

П. Якимовъ (д. сг): Ще Ви отговори Плоцаковъ.

К. Пастуховъ (с. д): Какво дадоха тѣзи централни управления, съставени отъ ващи партизани, хора на управляващата партия?

Х. Баралиевъ (с. д): Помощникъ-кметове подъ създъ за злоупотрѣбления.

К. Пастуховъ (с. д): Бихте ли могли да ми посочите едно голѣмо стопанско и социално начинание, което да служи за образецъ на другитѣ общини, което да буди у насъ надежда, че работитѣ действително ще тръгнатъ изъ единъ новъ пътъ? Доволни ли сте вие отъ централния съветъ, отъ управлението на Централната софийска община?

П. Якимовъ (д. сг): Какво повече искате? Доставени сж 28 нови трамвайни коли, разширена е трамвайната мрежа, павирани сж 10 км. улици. Ами постройката на Рилския водопроводъ?

К. Пастуховъ (с. д): Всички наблюдавате едно вулгарно надпреварване между партизани, алчни за властъ, стремящи се да заематъ по-горни мѣста. Следъ като изгонихте опозицията, вече въ вашата срѣда фракциитѣ се сражаватъ за надмошце една надъ друга, а не за развитието на една стопанска дейност. Вие всички сте недоволни отъ управлението на Софийската община.

П. Якимовъ (д. сг): Срамота е така да приказвате! Не знаете дѣлата на Софийската община. Съжалявамъ.

К. Пастуховъ (с. д): Ето, по въпроса за електрическото освѣтление, вие всички сте недоволни, вашиятъ печатъ хвърля жуелъ противъ тази чуждестранна компания, която е станала господаръ на София, която използва нѣкакви клаузи на нѣкакъв договоръ, за да разиграва софийското население, за да прѣчи на софийската индустрия. Никой не е въ положение да тури редъ; общината не може да изпълни своя дългъ.

Н. Топаловъ (д. сг): Плоцаковъ ако бѣше, щѣше ли да тури редъ?

К. Пастуховъ (с. д): Въ коя друга област можете да се похвалите? Въ прехраната ли? Въ подпомагане на нуждающитѣ се, на безработнитѣ ли? Въ поддържането на една нова социална политика ли? Ще отречете ли, че въ Софийската община има единъ голѣмъ брой отъ служащи и чиновници, които сж настанени тамъ по партийни съображения? Ще отречете ли, че въ районнитѣ кметства между съветничитѣ, между кметоветѣ съществува една подземна борба, която толкова много заплашва живота на централната община и на районнитѣ кметства, щото парализира тѣхната дейностъ? И Софийската община е не за примѣръ на другитѣ общини, а за посмѣшище.

П. Якимовъ (д. сг): Вие въ Враца ли живѣте или въ София?

К. Пастуховъ (с. д): Това ви е общинската политика въ София, това ви е, г. г. народни представители, общината въ другитѣ градове и села.

С. Савовъ (д. сг): Не е вѣрно.

К. Пастуховъ (с. д): Така че имаме една общинска политика, която е всецѣло пожертвувана за поддържане на единъ партиенъ курсъ, както това е било въ миналото. И тази общинска политика нѣма да има по-други резултати, откожкото тѣзи, които е имало въ миналото.

Защо тогава искате да скриете същинскитѣ мотиви на този тълкувателенъ законопроектъ, както го наричате?

С. Савовъ (д. сг): Никакво криене нѣма.

К. Пастуховъ (с. д): Целта е явна: презъ м. февруарий ще трѣбва да се произведатъ избори за селски общински съвети. Е добре, това опредѣление на Касационния създъ доста ви спѣва.

А. Пиронковъ (д. сг): Защо да ни спѣва, когато вие твърдите, че голѣмата частъ отъ общинитѣ сж въ наши рѣце?

К. Пастуховъ (с. д): Вие не можете да разтурите всички общини, вие не можете да назначите тройки, вие искате и тия, които сж въ опозиционни рѣце и тѣхъ да ги нѣма.

П. Стояновъ (д. сг): Когато сж въ наши рѣце, защо ще ги разтуряме?

К. Пастуховъ (с. д): Съветници има, но кметове нѣма, или, ако има, тѣ сѣ толкова малко, щото по-право е да кажемъ, че нѣма. Азъ не знамъ — и бихъ желалъ да ме опровергате — единъ градски съветъ въ България, който да има кметъ опозиционеръ, освенъ Сливенъ.

П. Гаговъ (д. сг): Ихтиманъ.

К. Пастуховъ (с. д): Въ всѣки единъ другъ режимъ — справете се съ статистиката — вие ще намѣрите по-голямъ процентъ на опозиционни кметства, отколкото сега.

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): (Възразява нѣщо)

П. Анастасовъ (с. д): Вие като окръженъ управителъ искахте да махнете Марко Георгиевъ, цанковистъ, и разтурихте съвета, за да наложите Атанасъ Драгановъ, народникъ, но въпрѣки това вие не успѣхте, защото народътъ не ви даде довѣрие.

К. Пастуховъ (с. д): Г. г. народни представители! Значи ясна е целта на този законопроектъ. Тя е правителството да си създаде по-голямъ удобства и по-голямъ свобода на действие презъ предстоящитѣ избори. Защо има нужда тогава да се криете задъ опредѣлението на Касационния съдъ?

А. Пиронковъ (д. сг): Кажете това на Баралиевъ, защото той поддържа друго.

Х. Баралиевъ (с. д): Вашиятъ министъръ цѣла година не се подчинява на единъ съдъ. Азъ ще взема думата и ще му го докажа. Вие сте недобросъвѣстенъ партизанинъ и недобросъвѣстенъ ще си останете.

А. Пиронковъ (д. сг): Ти си недобросъвѣстенъ, че не бѣше доволенъ отъ обясненията на министра.

Н. Топаловъ (д. сг): (Къмъ Х. Баралиевъ) Ти си днесъ на обратното мнение отъ онова, на което бѣше, когато развиваше питането си по разтурянето на Севлиевския общински съветъ. Помнишъ ли това?

Х. Баралиевъ (с. д): Азъ ще ви докажа, какъ съ жандари и полиция вие разтуряте общинскитѣ съвети. И тая настървеностъ, съ която вие прекъсвате, издава вашитѣ намѣрения. Слушайте спокойно, па после вземете думата и приказвайте. Недейте се обажда, като кръчмарски политици. (Глъчка)

Председателтъ: (Звъни)

А. Пиронковъ (д. сг): Защо се разтури Севлиевскиятъ съветъ?

Х. Баралиевъ (с. д): Азъ ще Ви отговоря.

П. Анастасовъ (с. д): Колко съвети разтурихте до тълкуването на Касационния съдъ! Хиляди!

А. Пиронковъ (д. сг): Колко съвети разтурихме до тогава?

К. Пастуховъ (с. д): (Къмъ А. Пиронковъ) Пазете се вие, които анострофирате, да не поддържате обратната позиция.

А. Пиронковъ (д. сг): Нѣма, нѣма.

К. Пастуховъ (с. д): Азъ ще се помъча да ви възпроизведа Севлиевския случай.

Н. Топаловъ (д. сг): Много адвокатски ще бѣде, ако го защищавате.

К. Пастуховъ (с. д): Не е адвокатски. — Случаятъ е следниятъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Случаятъ съ Севлиевския общински съветъ бѣше отнесенъ въ Касационния съдъ и, въпрѣки че Касационниятъ съдъ бѣше решилъ въпроса, вие пакъ питаете: защо не го разтурите? Тѣй ли бѣше?

П. Анастасовъ (с. д): Тамъ е друго положението.

А. Пиронковъ (д. сг): А-а-а, друго е! То се забравя.

К. Пастуховъ (с. д): Моля ви се, за Севлиево въпросътъ бѣше тамъ, че преди Касационниятъ съдъ да издаде опредѣлението си, окръжниятъ съдъ бѣше вече държалъ опредѣление за разтурянето на общинския съветъ. И тамъ Баралиевъ иска, тѣй като това опредѣление е последующъ актъ . . .

А. Пиронковъ (д. сг): Какъ последующъ актъ? По този поводъ се попита Касационниятъ съдъ.

К. Пастуховъ (с. д): Не е по този поводъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Точно по него — по севлиевския случай — се попита Касационниятъ съдъ.

К. Пастуховъ (с. д): Азъ ще Ви моля, преди да пресичате, да се справите. Азъ не говоря наизустъ — имайте предъ видъ това. Окръжниятъ съдъ въ Севлиево се бѣ произнесълъ за разтурянето на съвета, поради подаването оставка отъ страна на повече отъ половината съветници.

А. Пиронковъ (д. сг): Така.

К. Пастуховъ (с. д): Следъ това иде опредѣлението на Касационния съдъ, . . .

А. Пиронковъ (д. сг): Именно, по този поводъ питатъ Касационния съдъ.

К. Пастуховъ (с. д): . . . спордъ което не може да става разтуряне на съветъ, освенъ поради изчерпване на листитѣ. Понеже опредѣленията на окръжния съдъ влизатъ въ законна сила веднага и нѣма начинъ да се отмѣнятъ, настояватъ отъ Севлиево да се изпълни опредѣлението на съда, макаръ да има друго отъ последующа дата на Върховния касационенъ съдъ.

Н. Топаловъ (д. сг): Това значи днесъ едно, а утре друго.

К. Пастуховъ (с. д): Моля! — Какво отговори, обаче, министъръ-председателтъ г. Ляпчевъ? Той се позова на опредѣлението на Касационния съдъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Той каза, че то не е съгласно съ закона, но ще го изпълни.

Х. Баралиевъ (с. д): А бе стига си се обжалвалъ тамъ! Не знаешъ какво приказвашъ! Азъ парочно вземамъ думата по законопроекта, за да ви обясня всичко.

К. Пастуховъ (с. д): Г. Пиронковъ и вие всички, които ме пресичате, одобрихте това позоваване на г. министъръ-председателя. Вие искахте да похвалите Касационни съдъ и застанахте на тая позиция, . . .

А. Пиронковъ (д. сг): Напротивъ. Министъръ-председателтъ каза, че макаръ това опредѣление да не е съгласно съ закона, ще го изпълни.

К. Пастуховъ (с. д): . . . за да оставите Севлиевската община да се управлява отъ единъ незаконенъ и малочисленъ съставъ, а сега сте готови да гласувате противното, за да дадете възможностъ да се разтурятъ общинскитѣ съвети, пъкъ и Севлиевската община да продължава да се управлява отъ незаконния съставъ. Ето, това ние наричаме партизанство, а вие можете да го таксувате като актъ на мъдростъ и на висша политика. Въ нашитѣ очи то е толкова долно партизанство, колкото е било долно партизанството на ония режими, . . .

А. Пиронковъ (д. сг): Да! Преди една година поддържахте едно, а днесъ — друго!

К. Пастуховъ (с. д): . . . които въ миналото посѣгаха на общинитѣ, за да си докаратъ едно сервилно болшинство.

Никакво противоречие значи нѣма въ поведението на нашата група въ миналото и сега. Винаги ние сме били поддържници на принципа да не се разтуря общинския съветъ, освенъ поради изчерпване на листитѣ. И затова въ закона за окръжнитѣ съвети, който е по-новъ и свидетелствува ужъ за единъ по-новъ духъ, се възприе началото

да не се разтурят окръжните съвети, освен поради изчерпване на листите.

Има ли, г. г. народни представители, смисъл — вън от въпроса правилно или неправилно е даденото от Касаационния съд тълкуване — повръщането към тази практика за разтуряне на общинските съвети поради подаване на оставки? Съ други думи, ако вие сте убедени, че действително Касаационният съд неправилно е приложил съответния член от закона за окръжните съвети по аналогия на чл. 144 от избирателния закон, отдълъ за окръжните съвети, а именно като е решил, че правилата на чл. 144 от избирателния закон имат приложение и за общинските съвети, няма у васъ не се роди мисълта да бъдете последователни на този дух, който вѣе въ закона за окръжните съвети и който е изразенъ въ чл. 10 отъ този законъ? Защо искате да оставите за окръжните съвети действующъ и мѣрдавенъ чл. 10, т. е. да се разтурватъ съветитѣ, вънъ отъ причинитѣ на престѣпностъ, само когато кандидатнитѣ листи сѣ изчерпани? Защо при пълната прилика на окръжнитѣ и общинскитѣ съвети искате да правите различие между еднитѣ и другитѣ?

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Защото законътъ го дава.

К. Пастуховъ (с. д): Е добре, ако намирате, че юридическиятъ смисъл на закона е такъвъ, че трѣбва да става разтуряне, ако има подадени оставки, защо не направите едно предложение въ смисълъ да уясните мъглявия текстъ, като добавите, че разтуряне на общински съветъ не може да става чрезъ доброволно подаване на оставки, а чрезъ изчерпване на листата? Защо вие, г. г. народни представители, които знаете плачевнитѣ резултати за нашето общинско управление отъ приложението на този параграфъ, искате да се повърнете да осветите практиката на миналото, да плюете на решението на Върховния касаационенъ съдъ? Кои мотиви на разумъ ви повеляватъ да правите подобни различия и да се повръщате къмъ практиката на миналото? Вие не се родихте отъ небето. Вие излизате отъ партии, които сѣ управлявали или сѣ се борили противъ тогавашнитѣ управления. Е добре, всичкитѣ тѣзи партии — на демократи, на радикали, ако искате, и на народяци — сѣ били противъ тази практика, ревностно поддържана отъ тогавашнитѣ либерали. Кое ви кара въ 1927 г. да искате да се повърнете къмъ една практика, която чрезъ вашитѣ оратори въ Народното събрание, чрезъ вашитѣ агитатори въ срѣдата на народа, чрезъ вашия печатъ е била осѣждана въ миналото? Давате ли си смѣтка за това? Вие искате да говорите, че България трѣбва да стои надъ всичко, надъ всички наши помишления, надъ всички наши действия, но дайте известенъ разумъ, не оставяйте впечатлението, че задъ девиза „България надъ всичко“ вие искате чисто и просто да кажете: Сговорътъ надъ всичко, правителството надъ всичко! Вие не сте въ положение да намѣрите аргументи.

Азъ признавамъ, г. г. народни представители, че досегашната практика на постоянно подаване оставки мимо натиска на властта, на постоянно бламиране на кметства, на смѣняване на състави не е дала добри резултати. И демократичното не се състои въ това да промѣняте, въ течение на годината, три пѣти единъ кметъ. Нашитѣ общини сѣ дошли въ такъва положение, че да нѣма едно постоянно присѣствие, което да изкара своя мандатъ. Надникнете въ тая областъ, дайте тамъ да създадемъ гаранции въ рамкитѣ на възможното и на справедливото. Дайте да дадемъ възможностъ на постояннитѣ присѣствия, на кметства, на постоянни комисии, да могатъ да живѣятъ, да не се клатушкатъ, да не се мѣнятъ споредъ роднински, партизански или други временни настроения, както, за жалостъ, това става у насъ. Това е практиката у насъ. Единъ кметъ мъчно може да изкара докрай своя мандатъ. Даже наблюдаваме случаи на подкупитѣ съветници единъ-други се подкупуватъ, за да препоръчатъ едного за кметъ, или да бламиратъ другъ, който е избранъ въ постоянното присѣствие.

Е добре, тая нестабилностъ въ постояннитѣ присѣствия на общинитѣ е крайно пакостна. Но никой не мисли да вземе съответнитѣ мѣрки, за да се даде възможностъ на постояннитѣ присѣствия да се отдадатъ на своята работа, да проучатъ живота на общината, да си създадатъ една програма, да иматъ единъ планъ, да се погрижатъ за неговото изпълнение и да иматъ достатъчно време за изпълнението му, за да се получатъ известни резултати, та да може населението да сѣди за тѣхната плодотворна или вредна политика. Тамъ никой не се замисля. А това е единъ дефектъ на нашето самоуправление. То е опартизанско, из-

дребняло е до неимовѣрностъ, компрометирано е въ най-ужасни размѣри.

Е добре, създайте тамъ едно стабилно положение и поискайте нашата подкрепа въ това отношение. Какъвъ смисълъ има непремѣнно да разтуряте общинския съветъ, по подаване оставкитѣ на общинскитѣ съветници? Този недостатъкъ — честата промѣна на постояннитѣ присѣствия — се отразява по-губелно за правилното функциониране на общината, отколкото това, ако общинскиятъ съветъ не ще може да се разтурва по другъ начинъ, освенъ следъ изчерпване на кандидатната листа, или отколкото това, че като излѣзатъ най-първо набелязанитѣ кандидати отъ съвета, нѣма да се намѣрятъ между фигурирашитѣ по-способни отъ тѣхъ, които да ги замѣстятъ. Може, действително, да има хора второстепенни и третостепенни, които оставатъ въ листата, и тѣ ще бѣдатъ замѣстници на своитѣ първи другари. Обаче, ако се отнеме — както досега сѣ определянето на Касаационния съдъ — правото на администрацията да въздействува за „доброволно“ подаване на оставки и за разтуряне на съветитѣ чрезъ полицейски апаратъ, то всички вие сте убедени, че числото на подобни лица, които да подаватъ „доброволно“ оставки, ще се намали извънредно много и следователно случаитѣ на осакатяване на общинския съветъ или на попадане въ него на хора некомпетентни, неизвестни, неподготвени, които може би избирателтъ не е ималъ предъ видъ, когато е гласувалъ за дадена листа, тоя недостатъкъ ще бѣде въ много малка пропорция.

Но има ли единъ законъ съвършенъ? Не може да има. Нѣма законъ безъ дефекти. Въпросътъ е: на коя страна трѣбва да се даде предимство? Азъ мисля — това е поуката отъ политическия животъ и отъ практиката на нашето управление — че трѣбва да се попрѣчи на апарата за подаване оставки по принудителенъ начинъ и да се даде възможностъ на общинскитѣ съвети и на постояннитѣ присѣствия, такива каквито сѣ си тѣ, такива каквито ги е избралъ народътъ, по какъвто и начинъ да ги е избралъ, да се отдадатъ на своята работа. Всѣка акция въ противно направление ще бѣде действително едно посегателство върху самоуправлението на нашата община.

Следователно, ако вие приемете това предложение, ще дадете само просторъ на партизанскитѣ възжеления.

Азъ се удивлявамъ, че г. министъръ-председателтъ не смѣта за нужно, като министъръ на вътрешнитѣ работи, да ни сезира той съ подобно предложение.

Х. Баралиевъ (с. д): Даже отсъствува.

К. Пастуховъ (с. д): Азъ го познавамъ отдавна; той се числѣше въ Демократическата партия; ние сме били заедно въ редоветѣ на опозицията и знамъ, че той не е партизанитѣ на частнитѣ предложения. Когато му се поднасяше да поднесе нѣкое частно предложение, той обикновено отказваше, базирайки се на Каравелова, който е поддържалъ, че всички важни мѣропрятия трѣбва да излизатъ не по частна депутатска инициатива, а отъ правителството. Е добре, азъ бихъ желалъ въ сегашния случай да го вида да прояви тая последователностъ — да ни сезира той, а не нѣколко души депутати, съ предложение за връщане къмъ старата практика. Защо? Защото, надѣя се, че той би ни посочилъ данни, които да убедятъ народното правителство въ необходимостта отъ връщане къмъ старото положение. Тукъ има нужда отъ цифри, отъ сведения, за да се види кое положение има предимство и кое не, а не чисто и просто, подъ предлогъ, че се тълкува нѣкой текстъ, въ сѣщностъ да се създава единъ новъ текстъ на закона. Така вършимъ двояка грѣшка: една неправда спрямо избирателя и едно оскърбление къмъ най-висшата съдебна инстанция въ България. Безъ да се отрича правото на Народното събрание да дава тълкувание за точния смисълъ на закона, въ сѣщностъ болшинството иска сега да върви противъ текста, разясненъ разумно отъ общото събрание на Върховния касаационенъ съдъ, противъ волята и разума на едно непричастно въ политическитѣ борби учреждение, само и само да възвърне една практика, която е полезна за пратията, но която е пакостна за самоуправлението и за интереситѣ на нацията. (Ржкоплѣския отъ сговориститѣ).

Отъ сговориститѣ: Слабо се чува! Много слаби ржкоплѣския!

К. Пастуховъ (с. д): Утре ще станете опозиция и ще пѣете тая пѣсень. Изреждали сѣ много управления и знаи, че отъ тамъ (Сочи дѣсницата) се ржкоплѣска въ

много случаи за най-лошите работи, за които, като дойдат тукъ (Сочи лъвицата), казватъ: „Нѣмаше ви да ни държатъ и ние сгрѣшихме“. (Възражения отъ сговориститѣ) Вие сте това, което сж били вашитѣ предшественици и ще отидете тамъ, където отидоха и тѣ.

А. Пиронковъ (д. сг): Ние нѣма да направимъ като васъ — да отидемъ при земледѣлцитѣ.

К. Пастуховъ (с. д): Осжждате земледѣлцитѣ, а вие вземате най-лошото.

Председателтъ: Има думата народниятъ представителъ г. Цвѣтанъ Стоянчевъ.

Ц. Стоянчевъ (з. в): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! И при гласуването на закона за окръжнитѣ съвети, и въ дадения случай се заявява отъ управляващата днесъ партия, Демократически сговоръ, че тя третира самоуправителнитѣ тѣла, окръжнитѣ и общинскитѣ съвети, като стопански единици и, особено при избори, не прави въпросъ отъ това, коя партия ще вземе болшинството отъ гласоветѣ; тя не би счела себе си за дезавуирана отъ народа, ако не получи болшинството гласове въ изборитѣ за окръжни и общински съветници. Това становище винаги се е отстоявало отъ тѣзи маси (Сочи министерската маса) Днесъ, обаче, съ този тълкувателенъ законопроектъ на двама наши другари, бивши добри администратори, по приложението на чл. 10 алинея първа отъ закона за окръжнитѣ съвети, въ свръзка съ чл. 144 алинея четвърта отъ избирателния законъ, тѣ се поставятъ въ разрѣзъ съ политиката, която се прокламира отъ тукъ (Сочи министерската маса), че управлението на Демократическия сговоръ не прави политически въпросъ отъ това, въ чии рѣце сж общинскитѣ и окръжнитѣ съвети. Това предложение, съ което се иска да се изтъкува избирателниятъ законъ въ смисълъ, че разтурването на общинскитѣ съвети ще става тогава, когато половината отъ общинскитѣ съветници сж си подали оставкитѣ, показва, че г. г. вносителитѣ, които сж прилагали досегашния законъ и които сж имали чести снужения съ съпартизанитѣ си, сж още подъ внушението на тия последнитѣ, които не могатъ да се справятъ съ общинскитѣ съвети благодарение новото тълкувание, което даде Върховниятъ касационенъ съдъ въ общото си събрание и което е възприето и отъ правителството. Защото въ избирателния законъ който ни е раздаденъ, издание на държавното книгоиздателство, прегледанъ отъ Кодификационната комисия, се казва, че алинея последня на чл. 144 се отмѣня съ първата алинея на чл. 10 отъ закона за окръжнитѣ съвети. И понеже чл. 144, който се отнася до разтурянето на окръжнитѣ съвети, се прилага и за общинскитѣ съвети, следва че и тѣ, общинскитѣ съвети, не могатъ да се разтурятъ, освенъ при изчерпване докрая на кандидатната листа.

Та, казвамъ, фактътъ, че това предложение се явява при тѣзи обстоятелства, показва, че вносителитѣ му не сж могли да се освободятъ отъ натиска на съпартизанитѣ си, . . .

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Това не е истина.

Ц. Стоянчевъ (з. в): . . . които ежедневно сж въ съприкосновение съ тѣхъ и сж искали да се премахне това тежко за тѣхъ положение и да иматъ възможностъ да дойдатъ по-скоро и по-близо до общинскитѣ съвети.

За никого отъ насъ не е скрито, не е неизвестно, че всѣка нова властъ е гледала да се справи съ общинитѣ. И въпрѣки че се е декларирало не само отъ днешното правителство, а и отъ други правителства, че общинитѣ сж автономни и че ще се пази тѣхната автономностъ, всички правителства, щомъ сж идвали на властъ, сж гледали да се справятъ съ тѣхъ, защото знаятъ, че тѣ сж апаратъ на администрацията, стоящъ най-близо до народа, чрезъ който могатъ да наложатъ своята воля въ известни избори.

Макаръ че и отъ конституцията е прокламирана автономността на общинитѣ, макаръ че още въ турско време българскитѣ общини — черковни, училищни, стопански — сж били независими, обаче отъ освобождението насамъ, ако и учредителитѣ на конституцията да сж постановили, че тѣ ще бждатъ автономни, всѣко управление, благодарение на това, че партизанитѣ му сж били недоволни отъ факта, че не могатъ да се добератъ до нѣкои мѣста въ държавата или въ общината, винаги е гледало да пренебрегва автономността на общинскитѣ и окръжнитѣ съвети

и да се бърка въ тѣхъ. Ако съ измѣнението на закона за окръжнитѣ съвети се дойде до това, да не могатъ да се разтурватъ общинскитѣ градски и селски съвети по подаване оставки, което бѣше една гаранция, макаръ и може би невъзприета тогава . . .

Д. Кьорчевъ (нац. л): Г. председателю! Необходимо е г. министъртъ на вътрешнитѣ работи да чуе тѣзи дебати, защото се разисква по едно предложение, внесено по частна инициатива. Ако се разискваше по политика на кабинета, можеше правителството да бжде представено тукъ отъ единъ министъръ. Но понеже се разисква по едно предложение, внесено по частна инициатива, респективниятъ министъръ трѣбва да бжде тукъ. И азъ Ви моля да повикате да дойде г. Ляпчевъ.

Ц. Стоянчевъ (з. в): Азъ съмъ напълно съгласенъ съ Васъ, г. Кьорчевъ.

Председателтъ: Г. Ляпчевъ се замѣства отъ г. министра на правосѣдието.

С. Омарчевски (з): Министъртъ на вътрешнитѣ работи трѣбва да бжде тукъ и да каже мнението си, съгласенъ ли е съ това предложение, което е внесено по частна инициатива, защото въпросътъ е отъ компетенцията на министра на вътрешнитѣ работи.

Ц. Стоянчевъ (з. в): Мене ми се струва, че когато се разисква едно предложение, внесено по частна инициатива, съответниятъ министъръ трѣбва да бжде тукъ.

К. Пастуховъ (с. д): Министъртъ на вътрешнитѣ работи трѣбва да бжде тукъ. Азъ разбирамъ временно да отсъствува, но не може да го нѣма тукъ. Министъртъ на правосѣдието си е министъръ на правосѣдието!

Б. Павловъ (д): Иначе ще трѣбва да престанемъ да дебатираме предложението.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Г. министъртъ на вътрешнитѣ работи е малко заетъ. Ще дойде следъ малко.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Тогава дайте отиди.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Азъ ще го поставя въ течение на това, което е говорено тукъ въ негово отсъствие, г. Кьорчевъ. (Глъчка)

Председателтъ: (Звъни)

П. Анастасовъ (с. д): (Къмъ Ц. Цвѣтковъ) Я оттеглете предложението си, за да се свърши работата!

Отъ сговориститѣ: А-а-а! (Възражения)

П. Анастасовъ (с. д): (Къмъ Ц. Цвѣтковъ) Когато бѣхте окръженъ управителъ, бѣхте свикнали да разтуряте общински съвети.

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Отъ Васъ акълъ не искамъ! Вие ли ще ми диктувате какво да правя?

П. Анастасовъ (с. д): Това показва, че сте още съ психологията на окръженъ управителъ!

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Брей!

Ц. Стоянчевъ (з. в): Казвамъ, макаръ да не се е обмислилъ достатъчно тогава чл. 10 отъ закона за окръжнитѣ съвети, по който може да става тълкувание какъ и кога ще се разтурва единъ съветъ (Глъчка) . . .

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Продължавайте да си говорите; не ги слушайте.

Ц. Стоянчевъ (з. в): Азъ ще говоря още десетина минути и ще свърша. Та, казвамъ, ако тогава така е миналъ чл. 10 и има мѣсто за тълкувание, то въпросътъ за това тълкувание и за начина, по който трѣбваше да стане то, мене ми се струва, не на частна инициатива трѣбваше да се дължи, а трѣбваше г. министъртъ на вътрешнитѣ работи да ни занимае съ този въпросъ. Още повече затова,

защото, макаръ тогава да е минало недостатъчно обмислено това измѣнение, то внесе известна стабилностъ въ общинскитѣ съвети. Това не може да се отрече, защото партизанитѣ се измориха да искатъ оставкитѣ на своитѣ противници. Никога не е преставало да се искатъ оставкитѣ на общинскитѣ съветници, особено следъ 9 юний. Веднага следъ 9 юний бѣха разтурени всички общински съвети, тѣ бѣха ненадеждни, но и оттогава досега нѣма общински съветъ, въ който, ако е имало опозиционни общински съветници, тѣ да не сѣ разкарвани дотогава, докогато не си подадатъ оставкитѣ. И докогато не съществувахе това измѣнение въ закона и това тълкувание на Касационния съдъ, общинскитѣ съвети можеха много лесно да се разтурятъ, защото тѣ се състоятъ отъ 10—12 души, обикновено отъ 10 души, а има и такива съ 8 души, и щомъ четирма души отъ първоначално утвърденитѣ си подадатъ оставкитѣ, както бѣше по-рано по закона . . .

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Никѣде нѣма общински съвети съ 8 общински съветници.

Ц. Стоянчевъ (з. в): Азъ ви казвамъ, че има общински съвети съ 8 съветници.

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): По закона нѣма никѣде.

Ц. Стоянчевъ (з. в): Азъ ще ви покажа. — Както и да е, и 10 души да сѣ, намираха се 5 души, които да си подадатъ оставкитѣ. А „доброволното“ подаване на оставки продължава. На васъ ви сѣ известни много случаи на „доброволно“ подаване оставки; васъ ви сѣ известни много случаи да се казва: оставете ни, не ни избирайте, защото ще ни каратъ да си подаваме оставкитѣ, а ние бактисахме отъ начина, по който ни ги взематъ.

Отъ сговориститѣ: Въ дружбашко време се правѣше така.

Ц. Стоянчевъ (з. в): Не дѣйте повдига тѣзи въпроси, защото вие ще пострадате повече отъ това.

Отъ сговориститѣ: А-а-а!

Ц. Стоянчевъ (з. в): Сега особено дума не може да става, че има нѣкъде кметъ опозиционеръ. Когато нѣкъде има избран такъвъ, ще направятъ всички възможни усилия, за да си подаде оставката. Нѣщо повече, съ това насилие надъ общинскитѣ съветници накараха хората въ селата да не смѣятъ да излизатъ съ своята партийна листа, а да излизатъ съ общограждански и общоселски листи, въ които нѣматъ довѣрие околийскиятъ началникъ и окръжниятъ управителъ и не имъ позволяватъ да си избератъ кметъ. И ако излѣзе нѣкой съ листата на Демократическия сговоръ, него поставятъ за кметъ. И докато не го избератъ, биватъ гонени. Това е фактъ. Ако настоявате да се възприеме това тълкувание на закона . . .

К. Куневъ (д. сг): Това може да е ставало презъ дружбашко време; сега не става.

Отъ лѣвицата: И сега става.

Ц. Стоянчевъ (з. в): Ако настоявате да се възприеме това . . .

Д. Грънчаровъ (з. в): Сега гонятъ и вапитѣ партизани. (Възражения отъ сговориститѣ)

Председателтъ (Звѣни)

Д. Грънчаровъ (з. в): Демократъ околийски началникъ гони кметоветѣ народняци, и обратното.

А. Пиронковъ (д. сг): Много плитка интрига!

Ц. Стоянчевъ (з. в): Съ това предложение ние ще се върнемъ назадъ и ще дадемъ възможностъ на околийскитѣ началници и на мѣстнитѣ партизани да се бъркатъ въ работитѣ на общинскитѣ съвети, да принуждаватъ общинскитѣ съветници да си даватъ оставкитѣ и да нѣма едни стабилни общински управления. Ако би се възразило, че въ общинитѣ нѣма една системна работа или нѣма постоянство, то е, г-да, благодарение на това, че често се смѣняватъ кметоветѣ и че често се разтурятъ общинскитѣ съвети, за да се поставятъ кметове, партизани на управляющата партия.

Ако се пресѣче тая възможностъ да се измѣни съставтъ на съветитѣ, азъ ви увѣрявамъ, че тия чести смѣнявания на кметоветѣ ще престанатъ, както сѣ и престанали. Ако сега има вече едно относително спокойствие въ общинскитѣ съвети, недейте чрезъ това тълкувание, особено сега, когато презъ февруарий ни предстоитъ изборитѣ за селско-общински съвети, да внасяте нови раздори, нови смутове.

Б. Павловъ (д.): Тѣкмо за това го внасятъ.

Ц. Стоянчевъ (з. в): Азъ смѣтамъ, че вносителитѣ ще се убедятъ . . .

Б. Павловъ (д.): Мѣчна е тая работа. Докато сѣ на властъ, не можешъ ги убедити.

К. Куневъ (д. сг): Нѣма нужда да смѣтате.

Ц. Стоянчевъ (з. в): Е, щомъ не позволявате нито да смѣтамъ, нито да вѣрвамъ, а сте решили да вѣрвите въ тоя пѣтъ, това показва, че нищо старо не сте забравили и нищо ново не сте научили.

Съ това предложение, г-да, вие не мислите да внесете подобрение, вие не мислите да отидете една крачка напредъ. Вие подхвърляте често тукъ, че така е било презъ наше време, че така е било и по-рано. Ако вие не мислите да направите нѣщо по-добро отъ това, което е било вчера, тогава, струва ми се, че нѣмаше нужда и отъ 9 юний, нѣмаше нужда и отъ смѣна на правителството, нѣмаше нужда и отъ всички тия борби, които водимъ тукъ. Мене ми се струва, че задачата на всѣко ново управление е да внесе нѣщо ново и по-добро отъ това, което е било дотогава. Съ това предложение, обаче, вие ни връщате назадъ. Затова ние не можемъ да го гласуваме и нѣма да го гласуваме. (Рѣкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ — крило „Врабча“)

Председателтъ: Има думата народниятъ представителъ г. Христо Стояновъ.

Х. Стояновъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Отъ нѣколко дни насамъ дебатитѣ въ Камарата вѣрвятъ много спокойно, много плавно, много тихо. Единъ тонъ, единъ духъ на умѣреностъ, една атмосфера на търпимостъ съществуваха, които сведоцеха, че действително въпроситѣ, които се разискваха отъ нѣколко дена насамъ, сѣ голѣми, държавни, народни въпроси, при величието, при голѣмината, при значението на които нашитѣ страсти се оказватъ съвършено дребни, съвършено низки и незаслужавати внимание, незаслужаващи показъ отъ тая свещена трибуна. И изведнѣжъ тая вечеръ тая спокойна атмосфера, това тихо, плавно течение на дебатитѣ въ Камарата се измѣни. Като-че-ли се пречуни този плавенъ спокоенъ потокъ, като-че-ли се детонира разумътъ, който царуваше тукъ отъ нѣколко дни насамъ.

Д. Грънчаровъ (з. в): Оттамъ (Сочи болшинството) сѣ виновни.

Х. Стояновъ (д. сг): Моля ви се, недейте ме прекъсва.

Поводъ да се наруши спокойното, плавното течение на дебатитѣ въ Камарата е това законодателно предложение на нѣкои наши другари-депутати отъ болшинството. Възползувани отъ този поводъ, депутати, предимно отъ опозицията, дойдоха тукъ, на тая трибуна, съ цѣлия арсеналъ на своитѣ страсти, съ всичката избухливостъ на своитѣ неспокойни темпераменти, движейки се не по върховетѣ, не по здравата линия на разума и логиката, а изъ низинитѣ на своя партиенъ сепаратизъмъ, на своята партийна мъглява идеология. И движейки се изъ тѣзи низини, вѣрвейки изъ тѣзи мъгли, г. Кръстю Пастуховъ за лишенъ пѣтъ доказа, . . .

Х. Баралиевъ (с. д): (Възражая нѣщо)

Х. Стояновъ (д. сг): . . . че когато е дума да се поставятъ партийни интереси . . .

Х. Баралиевъ (с. д): (Възражая нѣщо)

Х. Стояновъ (д. сг): Г. Баралиевъ! Не ме принуждавайте да Ви слушамъ и да Ви отговарямъ, защото ако Ви отговоря, ще се каете. Седнете тамъ на мѣстото си! Азъ умишлено не желая да Ви слушамъ, не желая да Ви обѣрна ви-

манис, но ако е въпросъ да Ви отговоря, знайте, че нѣма да ви остана дълженъ. Това разберете!

Х. Баралиевъ (с. д.): Недейте би самара, а бийте магарето тамъ; недейте четете нотации на насъ, а четете на онѣзи тамъ. (Сочи болшинството).

Х. Стояновъ (д. сг): Азъ съмъ увѣренъ, че най-много Вие имате нужда отъ нотации. Вие сте съ болни нерви, Вие искате всичко да знаете, а нищо не знаете. Вие сте единъ дилетантъ, който по всичко се обажда, но който никога не е казалъ една разумна дума. Нѣма да отговарямъ на Вашитѣ апострофи.

Х. Баралиевъ (с. д.): Вие сте единъ ренегатъ, Вие за личенъ интересъ ставахте и либералъ-социалистъ, и широкъ социалистъ, и тѣсенъ социалистъ, а сега сте сговористъ.

А. Пиронковъ (д. сг): И ти сега си отъ „Врабча“.

Х. Стояновъ (д. сг): Този Вашъ аргументъ е много старъ, за да не ме засѣга.

Х. Баралиевъ (с. д.): Отъ 1903 г. Ви познавамъ.

В. Димитровъ (д. сг): Защото го познавате, затова трѣбва да седнете на мѣстото си и да слушате. Той е творилъ, а ти занешъ само да дрънкашъ.

Х. Баралиевъ (с. д.): Азъ зная какво е творилъ и като тѣсенъ социалистъ и като либералъ-социалистъ.

Председателътъ: (Звъни) Моля, г-да, запазете спокойствие.

Х. Стояновъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ желяехъ да се придържамъ строго о въпроса, който е поставенъ на дневенъ редъ, и затова не обръщамъ внимание на закачкитѣ на г. Баралиевъ, но когато той дойде тукъ до мене, за да ми каже, че азъ съмъ билъ нѣкога социалистъ, а сега сговористъ, азъ трѣбва веднага да му кажа: наистина бѣхъ социалистъ и после демократъ, а сега съмъ сговористъ, като демократъ. Обаче да ви повтора ли истината, която преди две години каза тукъ г. Балтовъ, че човѣкъ, който на 20 години не е социалистъ, нѣма сърдце, но който и следъ 40 години продължава да бѣде социалистъ, нѣма умъ. Кѣмъ туй добавямъ, г. Баралиевъ, че когато бѣхъ социалистъ, азъ бѣхъ добъръ социалистъ; когато бѣхъ демократъ — добъръ демократъ, сега, надѣвамъ се, не съмъ лошъ сговористъ, а вие отъ 20 години сте социалдемократъ, но съвършено лошъ социалдемократъ. (Ръжкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Х. Баралиевъ (с. д.): Български партизани тюрлю-гювечъ: и социалистъ, и демократъ, и сговористъ.

Т. Христовъ (д. сг): А ти бѣше социалистъ, а сега си дружбашъ.

Х. Стояновъ (д. сг): Г. г. народни представители! Да оставимъ настрана закачкитѣ и словоборствата, тѣ никому не сѣ нуждни, а да се придържаме въ въпроса, да си дадемъ отчетъ върху това, което има да върши Камарата въ този моментъ.

Г. Пастуховъ съ едно неочаквано отъ мене лековѣрие, съ една лекота се отнесе къмъ въпроса. Почти цѣлъ часъ той ни говори за всичко друго, но не и за сжщината на въпроса. Неговиятъ най-главенъ и най-тежкъ мотивъ бѣше, че тълкуванието на Касационния сѣдъ е една придобивка за българскитѣ избиратели, за българскитѣ общини и този, който посегне да измѣни това тълкувание, той върши едно антидемократично дѣло. Азъ ще се помѣча, г. г. народни представители, да обоснова предъ васъ точно обратната мисль. Тълкуванието, което сега се дава, именно издига демократичния характеръ на съответния законъ, издига демократичния характеръ на общинитѣ. Моля ви по-спокойно да следите моята мисль и, ако намѣрите доводитѣ ми за неоснователни, да ги разбийте, а ако ги намѣрите основателни — да не се подавате на афектитѣ на сепаратизма, а да признаете, че има разумъ въ това предложение, и ако нѣмате куражъ да го гласувате, идете въ кудуритѣ тогава, когато ще се гласува.

П. Анастасовъ (с. д.): Ще разтуряте общинитѣ два пѣти въ годината.

Х. Стояновъ (д. сг): Г. г. народни представители! Отъ каквото и гледище да се прецени внесеното законодателно предложение, не може то да не се одобри, не може да не се смѣтне като единъ законодателенъ приносъ у насъ. Това е безспорно за мене.

Нека преценимъ това законодателно предложение най-напредъ отъ гледище на парламентарната дейность у насъ, отъ гледище на тълкуванието, което сѣ давали на чл. 10 отъ закона за окръжнитѣ съвети онѣзи господа, които сѣ говорили по него, когато законътъ е билъ приетъ. Ако разгърнете дневницитѣ на XXI-то обикновено Народно събрание, трета редовна сесия, ще прочетете речитѣ на г. Мушановъ, на г. Фаденхехтъ, на г. Петко Стайновъ и на г. Бозвелиевъ. Вие ще се взирате въ редоветѣ и между редоветѣ, ще търсите нѣкоя догадка, че чл. 10 отъ закона за окръжнитѣ съвети се отнася и за общинскитѣ съвети, но никѣде нѣма да намѣрите това. Часове ще загубите, но това не ще намѣрите. Следователно, волята, мисльта на законодателя е била, че чл. 10 отъ закона за окръжнитѣ съвети не се отнася и до общинскитѣ съвети. И сега, когато вие искате да изнасилите тази воля на законодателя, не вършите ли антидемократично дѣло?

П. Анастасовъ (с. д.): Това прави Касационниятъ сѣдъ.

Х. Стояновъ (д. сг): Поставете въ едни везни следнитѣ две положения: на едната страна положението, че Парламентътъ, когато е гласувалъ закона, не е ималъ предъ видъ мисльта, че чл. 10 отъ закона за окръжнитѣ съвети се отнася и до общинскитѣ съвети, и на другата страна положението, че г. Пастуховъ днесъ иска да му наложи, да му натрапи по диктаторски начинъ тази мисль, и каже следъ това кое ще бѣде демократичното, г. г. народни представители? Туй ли, да тачите волята на Парламента и да влагате въ закона точно оная мисль, която той е ималъ въ момента, когато го е дебатиралъ, или да давате едно тълкувание на закона, което не е консеквенция на мисльта и волята на законодателя, а което се явява сетне единъ плюсъ, механически натрапенъ, механически принаданъ къмъ тази воля отъ хора, които, принаждайки това тълкувание, влагатъ особени, долни, бихъ казалъ, мотиви въ тази своя акция. Демокрацията, следователно, ще бѣде на наша страна, когато ние гласуваме това законодателно предложение на г. Търкаланова, защото демокрацията казва: уважавайте волята на Парламента, влагайте въ неговитѣ законопректи и решения точно ония мисли, които е ималъ предъ видъ при разглеждането имъ. А антидемократично ще бѣде онова, което ни проповѣдва г. Кръстю Пастуховъ днесъ — три години следъ като законътъ е приетъ, днесъ да му влагаме едно съдържание, което не е изведено непосредствено, което не е консеквенция отъ оная мисль и оная воля, която законодателятъ е ималъ, когато е гласувалъ този законъ.

Г-да! Голѣмъ въпросъ е, какво е отношението между закона за окръжнитѣ съвети и избирателния законъ; кой е общъ, кой е специаленъ, кой кого обслужва? Въ зависимостъ отъ туй, кой кого обслужва, ние ще приемемъ, че чл. 10 се отнася или не се отнася и до общинскитѣ съвети. Азъ не съмъ юристъ и отъ тая страна въпроса нѣма да разгледамъ; азъ само го поставямъ и добавямъ: въ каквото и отношение да поставите тия два закона, вие не можете да не държите смѣтка и за другъ единъ законъ — законътъ за градскитѣ общини. А законътъ за градскитѣ общини въ чл. 19 точно опредѣля колко общински съветници трѣбва да има всѣка община: 12 общински съветници община до 5.000 жители, 14 общински съветници община до 15.000 жители, 16 общински съветници община до 25.000 жители, 20 общински съветници община до 35.000 жители, 24 общински съветници община до 50.000 жители, 30 общински съветници община надъ 50.000 жители. Какво тълкувание тогава на Касационния сѣдъ можете да имате вие и какво чудодейно тълкувание трѣбва да бѣде то, за да има сила да отмѣни ей туй съвършено ясно, стриктно положение на закона за градскитѣ общини, което положение ви казва колко съветници трѣбва да има дадена община?

Къмъ туй добавямъ и чл. 45 отъ закона за градскитѣ общини, който казва: (Чете) „Съветътъ не може да решава нищо, ако не присѣтствуватъ на заседанието повече отъ половината на членоветѣ му. Ако следъ първата покана членоветѣ не се събератъ въ изискваното число, поканватъ

се повторно, и този път, колкото души и да дойдат на заседанието, решават окончателно поставените на дневен ред въпроси". (Възражения отъ лъвицата) Апострофирайте ме, че цитатитъ, които правя, не били въ никакво отношение съ въпроса, който е поставен тукъ. Това е съвършено погрѣшенъ апострофъ, г-да. Ще видите защо. Чл. 19 отъ закона за градскитъ общини казва, че Русенската община, напримѣръ, трѣбва да има 24 общински съветници, не може да има по-долу отъ 24 общински съветници. Чл. 45 отъ сѣщия законъ казва, че Русенскиятъ общински съветъ не може да открие заседанието си, ако присѣствуватъ по-малко отъ 13 души общински съветници. А покрай туй, ако тълкуванието на Касационния съдъ се введри въ нашата общинска практика, въ Русенската община ние можемъ да имаме общински съветъ и отъ 15, и отъ 10, и отъ 6 общински съветници, следователно заседанието на Русенския общински съветъ може да се открие и съ 3, и съ 5, и съ 6 общински съветници! Искате ли да Ви го докажа това? Факти има. Г. Търкалановъ ще ви изброи общински съвети съ по 5 души, съ по 8 души и съ по трима души съветници.

В. Драгановъ (з. в): Тричленна комисия най-хубаво!

Х. Стояновъ (д. сг): Азъ Ви моля, колкото сж Ви голѣми мустакитъ, толкова по-голѣмо да Ви е търпението, за да ме изслушате.

П. Анастасовъ (с. д): Тукъ съвсемъ го срази!

Б. Павловъ (д): Позволете, г. Стояновъ. Смѣтате ли Вие, че четвъртата алинея на чл. 144 отъ избирателния законъ смѣстувва още и въ този моментъ?

Х. Стояновъ (д. сг): Нѣмамъ закона, не мога да кажа, прочетете я Вие.

Б. Павловъ (д): Заповѣдайте закона, прочетете. Азъ смѣтамъ, че не смѣстувва четвъртата алинея.

П. Гаговъ (д. сг): Чл. 10 отъ закона за окръжнитъ съвети отмѣня ли тази алинея?

Х. Стояновъ (д. сг): Точно тамъ е въпросътъ, г. Павловъ, сега: тълкуванието на Касационния съдъ може ли да отмѣни тази алинея.

Б. Павловъ (д): Не съ тълкуванието на Касационния съдъ се отмѣня тази алинея.

Х. Стояновъ (д. сг): Моля, оставете ме да следвамъ логиката на своитъ мисли.

А. Пиронковъ (д. сг): Г. Павловъ! Какъ може съ единъ законъ, който урежда окръжнитъ съвети, да се уредятъ крадишкомъ и селскитъ и градскитъ общински съвети? Какъ може да се поддържа тази работа?

П. Гаговъ (д. сг): И то при друга система, защото всѣки две години се подновява половината отъ състава на окръжнитъ съвети.

А. Пиронковъ (д. сг): Гласуваме законъ за окръжнитъ съвети, а ще уреждаме съ него общинскитъ съвети! Този законъ се отнася само до окръжнитъ съвети.

Б. Павловъ (д.): Вие можете да уредите въпроса, но не съ тълкувание, а като внесете предложение за единъ новъ текстъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Когато гласуваме законитъ за градскитъ и селскитъ общини, тогава ще видимъ какво ще правимъ.

Х. Стояновъ (д. сг): Г. г. народни представители! Пакъ повтарямъ, при категоричнитъ текстове на чл. чл. 19 и 45 отъ закона за градскитъ общини, никакво тълкувание на Касационния съдъ не е въ състояние да измѣни сѣществуващата практика. Ако това е станало, то е една голѣма грѣшка, единъ голѣмъ парадоксъ въ нашия законо-

дателенъ и общински животъ. Защо — обяснихъ ви. Защото, ако введри туй тълкувание на Касационния съдъ въ нашия животъ и го направимъ практика, ние нѣма да имаме общински съвети отъ толкова хора, колкото сж предвидени въ чл. 19 на закона, и редовнитъ заседания на общинскитъ съвети нѣма да ставатъ съ толкова съветници, колкото сж предвидени въ чл. 45. Напротивъ, ние имаме съвети много малочислени, ние имаме кворумъ още по-малочисленъ и отъ тамъ редицата глупости, редицата абсурди, които настѣпватъ като логическо послѣствие отъ това.

П. Анастасовъ (с. д): Примѣръ кажете.

Х. Стояновъ (д. сг): Чл. 10 отъ закона за окръжнитъ съвети казва: (Чете) „Единъ окръженъ съветъ може да бжде разтуренъ преди изтичането мандата му само въ случай, когато всички първоначално утвърдени съветници изедно или поотдѣлно сж освободили мѣстата си по причини, предвидени въ чл. 8, и нѣма възможность да се замѣстятъ, поради изчерпване на кандидатнитъ листи“. Значи, въ чл. 10 има две условия, които сж въ строго съотношение и които не трѣбва да се разглеждатъ изолирано единъ отъ другъ, а въ връзка помежду имъ. Той поставя две условия, които, ако сж налице, ние имаме разтуряне на съвета; но ако и двѣтъ тѣзи условия не смѣстуватъ наедно, не може да става разтуряне на съвета.

Сега единъ примѣръ. Единъ общински съветъ има съставъ, да кажемъ, отъ 14 души съветници. При избора на съвета сж се състезавали четири листи, отъ които първата е дала двама съветници, втората — трима, третата — петима, и четвъртата — четирима. Ако всички първоначално провъзгласени съветници излѣзатъ отъ съвета по нѣкои причини, съгласно чл. 8, тѣ ще могатъ да бждатъ замѣстени отъ своитъ подгласници, следователно съветътъ нѣма да се разтури. Първото условие отъ чл. 10 е налице, но понеже не е налице и второто условие, понеже кандидатнитъ листи не сж изчерпани, съветътъ не се разтуря. Това е ясно. Обаче една отъ групитъ, да кажемъ сговористската, така нареди работата, че всички подгласници отъ всички листи си дадатъ оставкитъ.

Д. Кьорчевъ (нац. л): (Нѣщо възразява).

Х. Стояновъ (д. сг): Г. Кьорчевъ! Не Ви чухъ. Г. Кьорчевъ понѣкога е много остроуменъ, понѣкога е много пошълъ, да ме прощава.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Казахте, че сговориститъ наредили работата.

Х. Стояновъ (д. сг): Да кажемъ, че е Кьорчевата група — да има миръ. Имаме тогава двѣтъ условия налице: всички първоначално утвърдени съветници сж излѣзли отъ съвета и понеже листитъ сж изчерпани, съветътъ ще бжде разтуренъ.

Сега да вземемъ обратното положение. Съветницитъ отъ първата, третата и четвъртата листи, които иматъ двама, петима и четирима съветници излѣзатъ по нѣкакви причини, и то не само първоначално утвърденитъ, но всичкитъ подгласници въ листитъ. Това може да стане. Оставатъ тогава само съветницитъ, провъзгласени отъ втората листа. Какво имаме тукъ налице? Всички първоначално провъзгласени съветници отъ тѣзи три листи сж излѣзли, излѣзли сж сжщо и подгласницитъ отъ тѣзи три листи; обаче едната листа, която има само трима съветници, още не е изчерпана.

Н. Търкалановъ (д. сг): Може да има единъ.

Х. Стояновъ (д. сг): Понеже второто условие не е налице, съветътъ не се разтурва и продължава да функционира съ трима души съветници. Ето ви абсурда, г-да, ето ви парадокса въ туй тълкувание на Касационния съдъ. Азъ ще си позволя да кажа тая тежка дума за тоя важенъ актъ на нашата най-висна правосъдна институция. Значи, съ трима или петима души съветници съветътъ може да продължава своята работа по силата на туй, че първоначално утвърденитъ съветници по третъ листи сж

си отишли и тѣзи три листи сѣ изчерпани, а има още една листа неизчерпана. Веднѣжъ една единствена листа е налице, веднѣжъ тая единствена листа може да даде двама или трима съветници, съветътъ ще продължава да функционира съ тѣзи двама или трима съветници.

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Напълно демократично!

Х. Стояновъ (д. сг): Азъ после ще направя изводитѣ си, г. Цвѣтковъ, и ще кажа на тѣзи господа (Сочи лѣвицата), кое е демократично.

И така, чл. чл. 19 и 45 отъ закона за градскитѣ общини опредѣлятъ точно числото на общинскитѣ съветници и числото на кворума. Пита се, кое трѣбва да предпочетемъ: дали единъ съветъ отъ трима души, представляващи само едно партийно течение въ съвета, въ името на неговата стабилностъ, или единъ съветъ пълненъ, представляващъ всички политически групировки, въ името на неговата дееспособностъ и на неговата авторитетностъ? Азъ не съмъ социалдемократъ днесъ, като г. Пастухова; азъ съмъ само демократъ по убеждение, сговористъ по партия, но азъ много бихъ се двоумилъ . . .

П. Анастасовъ (с. д): Нѣщо като коалиция ли сте тамъ?

Х. Стояновъ (д. сг): Господине! Достатъчно си плоскъ, за да не ме засѣгашъ съ своитѣ закачки. Оставете мисълта ми да се движи свободно, безъ да я хвърляте въ тѣзи низини, въ които вие се движите. Въ низини азъ не мога да се движа.

П. Анастасовъ (с. д): Вие я хвърляте тамъ. Всички станехте богове!

Х. Стояновъ (д. сг) Азъ съмъ единъ мъничкъ общественикъ, който мълчи и слуша, но когато вижда, че вие можете да хвърляте такива абсурди, излиза да ви удари съ боксъ въ лицето. Ето какъвъ съмъ и недейте ме безспокой съ вашитѣ прекасъвания. И безъ туй нѣмамъ нерви.

Значи, поставени на възпитъ на демокрацията тѣзи две положения: отъ една страна, единъ съветъ съ по-малко отъ предвиденото отъ закона число общински съветници, единъ съветъ, който не включва въ себе си най-авторитетнитѣ съветници; а отъ друга страна, единъ съветъ, който има въ себе си точно онова число съветници, което е предвидено въ закона, който съветъ включва въ себе си представители на всички партийни групировки, — при тая алтернатива, демокрацията за кой отъ двата полюса ще бѣде? Азъ бихъ питалъ г. Пастуховъ, бихъ питалъ всички приятели на социалната демокрация, за кой отъ двата полюса ще бѣдатъ: за този полюсъ ли, който ратува за създаването на стабиленъ, но недееспособенъ и неавторитетенъ съветъ, или за онзи полюсъ, който ратува за дееспособенъ, за авторитетенъ съветъ, та макаръ въ даденъ моментъ да не е толкова стабиленъ? Кое ще предпочете демокрацията: техниката или смисъла, формата или съдържанието? Азъ твърдя, че демокрацията ще предпочете съдържанието предъ формата, смисъла предъ техниката, действителния изразъ на волята на избирателя предъ кухата фраза, че се връщаме назадъ.

При туй положение, за трети пътъ казвамъ: не е антидемократично, но напълно демократично, въ духа и буквата на демокрацията, предложението, което прави нашиятъ другаръ г. Търкалановъ. И азъ моля г. г. демократитѣ, ако не гласуватъ, то поне да не противодействуватъ. (Нѣкои отъ сговориститѣ ржкоплѣскаатъ)

Д. Кьорчевъ (нац. л): (Възразява)

Х. Стояновъ (д. сг): Заповѣдайте, г. Кьорчевъ, макаръ че не съмъ много разположенъ да слушамъ апострофи.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Вие смѣтате ли, ча касационното решение допуца да се създаватъ общински съвети, които нѣматъ законния кворумъ?

Х. Стояновъ (д. сг): Да.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Не.

Х. Стояновъ (д. сг): Точно така е. Имаме практика.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Не сте правъ. Грѣшите. Касационното решение изрично подчертава законния кворумъ.

Х. Стояновъ (д. сг): Г. г. народни представители! Когато на нѣмския философъ Хегелъ му казали, че фактитѣ противоречатъ на доктрината и философията му, той казалъ: „Толкозъ по-зле за фактитѣ“. Когато ние казваме на г. Кьорчева, че фактитѣ и практиката противоречатъ на неговата концепция, той казва: толкова по-добре, че противоречатъ. Азъ не бихъ пожелавалъ на Кьорчевата мисълъ да дойде до Хегеловата философия — желая му доброто; желая по-голъмо виране отъ негова страна въ фактитѣ и въ практиката, а по-малко въ доктрината.

Д. Кьорчевъ (нац. л): А има общини, които се управляватъ по телефона, които се управляватъ съ старши, съ десактиви.

Х. Стояновъ (д. сг): Вашата практика бѣше такава. Това е върното.

Г-да! Продължавамъ съ интимното желание, съ моята дълбока съкровена мисълъ да убедя всички васъ, че дѣлото, което има да вършимъ сега съ вотирането на това предложение, е демократично, а не антидемократично.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Намѣренията?

А. Пиренковъ (д. сг): Отгадайте какви сѣ намѣренията.

Х. Стояновъ (д. сг): Ще преценя предложението отъ гледище на общинското самоуправление. — Това тълкуване на Върховния касационенъ съдъ въ интереса на градскитѣ и селски общини ли е или не е? Азъ твърдя, че то не е въ услуга на дълбокитѣ, добре разбрани, здрави общински интереси на градове и села. Туй положително твърдя. Защо? Защото нито една община, независимо отъ това, градска или селска е тя, не може да предпочете единъ недееспособенъ общински съветъ предъ единъ дееспособенъ съветъ; нито една община не може да предпочете единъ по-малочисленъ съветъ предъ она съветъ, който законътъ предвижда; нито една община нѣма интересъ да предпочете една външна, видима стабилностъ и техника предъ необходимостта и нуждата въ съвета да бѣдатъ авторитетнитѣ хора на града и на партиитѣ. А приложението на туй тълкувание, което е далъ Касационниятъ съдъ, къмъ практическия животъ на нашитѣ общини, ни води до тоя абсурдъ: първо, общинскиятъ съветъ се обезлюдява; второ, той се лишава отъ най-авторитетнитѣ свои хора и трето, което е много важно за менъ, въ общинския съветъ не се запазва онова съотношение на партийнитѣ и на общественитѣ сили, което е било въ действителностъ тогава, когато избирателтъ е изразилъ своята воля. Нито единъ общински съветъ днесъ, билъ той градски или селски, не желае, нѣма интересъ да внесе чрезъ туй тълкувание, което е далъ Върховниятъ касационенъ съдъ, едно ново съотношение на политическитѣ сили въ своя съставъ. И въ името на тия положения днесъ градскитѣ и селски общини сѣ за старото положение — за онуй положение, което г. Търкалановъ иска чрезъ своето законодателно предложение да възстанови. Защо? Защото тогава ще имаме съвети съ пълненъ кворумъ, ще имаме съвети съ най-авторитетни хора въ тѣхъ; ще имаме съвети, въ които ще се изразява волята на всѣка партийна групировка и, най-главно, ще имаме съвети, въ които съотношението на силитѣ, вътрешната динамика на съвета ще бѣде спазена. Съветитѣ ще бѣдатъ тогава точно отражение на онова, което избирателтъ, чрезъ своята воля и съ своя вотъ, е искалъ. Когато избирателитѣ сѣ дали съотношение на политическитѣ сили въ съвета 2:3:4:5, вие не можете и нѣмате право, чрезъ тълкуванието, което дава Върховниятъ касационенъ съдъ, да измѣните това съотношение. Това не е въ интересъ на общинитѣ, не е въ интересъ на здравитѣ, на добре разбранитѣ интереси на общинскитѣ съвети. И който иска по единъ изкуственъ начинъ да измѣни съотношението на политическитѣ сили въ съвета; който иска по изкуственъ начинъ да обезглавява съвета; който иска да хвърля по тоя начинъ съвета въ тинята на невежеството на случайнитѣ хора, които могатъ да влѣзатъ въ него — той не е демократъ поне по тоя въпросъ, който е поставенъ на разглеждане. Демокрацията иска волята и на избирателитѣ — по-рано бѣше дума само за волята на законодателя — да има точно отражение въ общинскитѣ съвети и изобщо въ самоуправителнитѣ тѣла. И когато тая воля е зарегистрирана по начинъ, какъвто законътъ за градскитѣ общини повелява, вие не можете чрезъ тълкуването на Върховния касационенъ съдъ да измѣните пар-

тийнитъ съотношения. Ако вие поискате да направите това или, ако теоритизирате същото, вие се явявате като пионери на антидемократични тежнения въ живота на нашитъ самоуправителни тѣла.

Прочее, отъ гледище на закона, отъ гледище парламентарно и отъ гледище на интереситъ на самоуправителнитъ тѣла, азъ идвамъ до убеждението, че това законодателно предложение се налага отъ добре разбранитъ интереси на българската демокрация. Предложението не е шагъ назадъ, както погрѣшно се квалифицира, а е шагъ напредъ; то не е хвърляне въ мъгла, а е избавяне отъ тая мъгла; то не носи неразбории и смутове въ общинскитъ съвети, а носи яснота, конкретни съотношения на силитъ; то носи визране въ волята на избирателя и въ волята на законодателя. Такова предложение не може да бѣде освенъ архидемократично, вмѣсто антидемократично, както се квалифицира то отъ г. Кръстю Пастухова.

Едно тежко съображение, обаче, има срещу цѣлата тая система, която ще се създаде съ предложението на г. Тър калановъ. Туй тежко съображение не може да се премълчи. Не може да не се признае, че това съображение се явява като една засѣчка въ пътя на нашето самоуправление, че се явява като единъ пунктъ, който за моментъ спира здравата логика и ни кара да си поставимъ една нова задача и да се помъчимъ да я разрешимъ. Това съображение е: макаръ и напълно въ духа на демократичнитъ схващания, новитъ общински съвети ще бѣдатъ нестабилни, ще бѣдатъ крехки, ще бѣдатъ чупливи, както е крехко и чупливо не стъклото, ами слюдата въ най-тънцитъ ѝ пластове. Това е едно съображение, съ което ще трѣбва да се справимъ. Но колкото и да е тежко, колкото и да вѣзко, колкото и да е необоримо това съображение, при положението, че трѣбва да предпочитаме единъ съветъ нестабиленъ предъ единъ съветъ дееспособенъ и авторитетенъ, ние ще предпочитаме второто, първото не. За първото, обаче, ще се замислимъ. Ние не можемъ да отминемъ това съмълчание; ние ще трѣбва да потърсимъ начини, по пътя на които да стигнемъ до положение, при което светитъ ще бѣдатъ едновременно и авторитетни, и дееспособни и сравнително стабилни.

Въ тоя си стремежъ, да намѣри синтезата, нашитъ уважемъ приятель г. Фаденхехтъ въ миналото Народно събрание по закона за окръжнитъ съвети е мотивиралъ едно предложение въ смисълъ две трети . . .

Б. Павловъ (д): Съ Вашитъ аргументи и това предложение ще падне.

Х. Стояновъ (д. сг): Чакайте да се изкажемъ. — Г. Фаденхехтъ е казалъ: „Азъ намирамъ, че ще бѣде една голѣма реформа, съ която Демократическиятъ сговоръ ще може да се гордѣе, ако възприемемъ принципа, че окръжнитъ съвети не могатъ да се разтурятъ, освенъ тогава, когато тѣ станатъ неспособни да работятъ поради изчерпване на всички листи и се намали числото на съветницитъ, напр., на 2/3 отъ онзи съставъ, който трѣбва да има единъ окръженъ съветъ, за да може да работи“.

С. Савовъ (д. сг): За окръжнитъ съвети говори г. Фаденхехтъ.

Х. Стояновъ (д. сг): Вѣрно е това. Дори когато е дума за окръжнитъ съвети, а не за общинскитъ съвети, той иска да се постави единъ минимумъ.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Кворумъ.

Х. Стояновъ (д. сг): Именно, кворумъ, една преграда — две трети отъ съветницитъ.

Всичко това говори, г. г. народни представители, че въпросътъ е много сериозенъ, че дори когато се отнася до единъ окръженъ съветъ, пакъ трѣбва кворумъ. А какво остава тогава, ако отнесемъ въпроса до общинскитъ съвети, къмъ които г. Фаденхехтъ и всички други, които сѣговорили по закона за окръжнитъ съвети, не сѣ насочили своя погледъ нито за една минута. Азъ съмъ увѣренъ, че г. Фаденхехтъ ще ни каже, че той, говорейки по съответнитъ членове на закона за окръжнитъ съвети, никога не е ималъ предъ видъ, че чл. 10 ще трѣбва да се отнася и за общинскитъ съвети, никога не е ималъ предъ видъ, че този минимумъ ще трѣбва да го има и въ общинскитъ съвети. И все пакъ, когато е дума за окръжнитъ съвети,

г. Фаденхехтъ поставя преграда, поставя минимумъ, иска кворумъ. Това показва, че почвата, на която стѣпва г. Кръстю Пастуховъ, е извънредно опасна; това показва, че той не доглежда нѣщата, че не ги вижда въ тѣхната цѣлостъ, че той нѣма за ориентироваченъ пунктъ разума и логиката, а има други ориентировачни пунктове, за които нѣма защо да говоря сега. И потретвамъ, въпросътъ за общинскитъ съвети е сериозенъ, заслужава проучване, заслужава да се взематъ редица мѣрки, за да можемъ, покрай тѣхната дееспособностъ и авторитетностъ, да осигуримъ и тѣхната стабилностъ.

Засега азъ бихъ ви препоръчалъ тукъ само една мѣрка и, струва ми се, ако всѣки отъ васъ спокойно я обсъди, ще види, че въ нея има много разумъ и никакво партизанство. Тази мѣрка се състои въ следното: вмѣсто въ единъ опредѣленъ день да ставатъ изборитъ за общински съвети въ цѣла България, вмѣсто въ този опредѣленъ день изборитъ за общински съветници да взематъ политически характеръ и да се развиватъ около общи, национални държавни лозунги и знамена, и по този начинъ да се позволява партизанство на всички и въ всичко, вмѣсто това, азъ бихъ препоръчалъ всѣка община, когато изтече мандата на съвета ѝ, сама за себе си мирно и тихо да си направи избора за общински съветници, безъ огледъ на изборитъ въ други селски и градски общини.

П. Анастасовъ (с. д): За да струпате тамъ цѣлата полиция и детективитъ.

Председателтъ: (Звъни)

Х. Стояновъ (д. сг): Г. г. народни представители! Нека ви призная, само туй не можехъ да допусна. Въ въображението на господата (Сочи лѣвицата) . . .

Х. Баралиевъ (с. д): Питай Кънчо Милановъ да ти каже въображение ли е.

Х. Стояновъ (д. сг): . . . тѣзи пусти стражари и полицаи толкова се ширятъ, че и тогава, когато човѣкъ нѣма на ума си подобно нѣщо, тѣ пакъ, хората на опозицията, като цирей се пукатъ и хвърлятъ гной налѣво и надѣсно. Такавъ цирей не желая да бѣда и азъ. Говоря ви искрено съ голѣмо желание да внесемъ свѣтлина по този въпросъ.

Продължавамъ. Нека всѣко село, нека всѣки градъ самостоятелно за себе си съ изтичане на мандата на общинския му съветъ да си произведе избора.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Да, ама Вие да бѣдете министъръ на вътрешнитъ работи.

Х. Стояновъ (д. сг): По-лошо ще бѣде, ти мене не ме познавашъ, макаръ че съмъ достатъчно малъкъ и скроменъ, за да не мисля за това.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Приемаме искреността Ви и всички съображения, ама Вие да бѣдете министъръ на вътрешнитъ работи. Когато правите законъ, не трѣбва да имате предъ видъ отдѣлни хора, а възможноститъ на нашата срѣда и на нашето възпитание.

С. Савовъ (д. сг): Това е избирателниятъ законъ на демокрацията.

Х. Стояновъ (д. сг): Тогава, г. г. народни представители, общинскитъ избори ще ставатъ около мѣстни плакарди, около локални лозунги, около лица по-скоро, отколкото около политически платформи, лозунги и знамена. Тогава ще се избавимъ отъ този духъ на бѣсно партизанство, който витае въ нашитъ общини, а избавимъ ли се отъ него, ще поставимъ най-голѣмия камъкъ за изграждане действителната реална стабилностъ на общинскитъ съвети въ България. Въ тази посока можемъ да направимъ много, а направимъ ли много, ще дойдемъ до синтезата: общини дееспособни, авторитетни, а заедно съ тия и стабилни. Дошли до това положение, ще се съгласимъ тогава, че другъ пътъ на движение нѣма, че и демокрацията, и социалната демокрация, и буржоазната мисълъ ни насочватъ нататъкъ. И когато отвсѣкжде движението е насочено все въ една посока, къмъ единъ пунктъ — дееспособни, авторитетни, стабилни самоуправителни тѣла — това ще бѣде последниятъ и много силенъ аргументъ, че въ този си стремежъ къмъ стабилизиране на общинитъ и гарантиране на тѣхната деес-

способност и авторитетност не сме имали предъ видъ партийни плакарди и лозунги, а сме имали предъ видъ общонационалнитѣ интереси, на които еднакво служатъ и тѣзи отъ тукъ (Сочи болшинството), и тѣзи отъ тукъ (Сочи лѣвицата), при условие да бждатъ по-разумни, отколкото тая вечеръ. (Разкопльскания отъ сговориститѣ)

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Христо Баралиевъ.

К. Николовъ (д. сг): (Къмъ Х. Баралиевъ) Да те прекъсваме ли ние сега?

Х. Баралиевъ (с. д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Не щѣхъ да вземамъ думата, ако случаятъ съ Севлиеиската градска община не се експлоатираше отъ страна на известни народни представители за доказване на теза, която не е наша.

Преди всичко, какъвъ е случаятъ съ Севлиеиската градска община?

Отъ сговориститѣ: Знаемъ го.

Х. Баралиевъ (с. д): Азъ въ общи думи ще ви го опиша. На 1 и 2 януарий т. г. половината общински съветници си подаватъ оставката. На 12 януарий окръжниятъ съдъ държи опредѣление № 4 и се разтуря общинскиятъ съветъ. Обжалва се това опредѣление предъ общо разпоредително заседание на окръжния съдъ. Окръжниятъ съдъ въ общото си разпоредително заседание на 18 януарий съ опредѣление № 50 потвърждава опредѣлението, взето въ по-раншнитѣ дни, и смѣта въпроса за окончателно изчерпанъ. Какво трѣбваше да стае следъ това? Трѣбваше следъ това да се издаде указъ, за да се изпълни опредѣлението на Севлиеиския окръженъ съдъ. Понеже случаятъ се касаеше за защита на единъ сговористъ-кметъ, въпросътъ се протака цѣль месецъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Поради противоречие въ практиката на окръжнитѣ съдилища въпросътъ отиде въ Върховния касационенъ съдъ.

Х. Баралиевъ (с. д): Въпросътъ, казвамъ, се протака цѣль месецъ и следъ туй съветътъ не се разтури. Тълкуванието на Върховния касационенъ съдъ дойде чакъ презъ февруарий месецъ. И ние, които знаемъ какъ опозиционни съвети се разтурятъ, какъ и съ каква мигновена бързина се издаватъ указитѣ, не можемъ да си обяснимъ, защо Севлиеискиятъ общински съветъ не бѣше разтуренъ въ продължение на месецъ и повече.

Н. Търкалановъ (д. сг): Само 9 дена, какво разправяш!

Х. Баралиевъ (с. д): Севлиеискиятъ окръженъ съдъ съ опредѣление № 4 отъ 12 януарий постановява да бжде разтуренъ Севлиеискиятъ градски общински съветъ.

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Коя година?

Х. Баралиевъ (с. д): 1927 г. — Съ опредѣление № 50 отъ 18 януарий на окръжния съдъ, взето въ общо разпоредително заседание, съдътъ е потвърдилъ опредѣлението си № 4 за разтуряне на съвета и съ писмо № 524 отъ 18 януарий е изпратилъ преписъ отъ опредѣлението си на Търновския окръженъ управителъ за по-нататъшно разпореждане. Тълкуванието на Касаационния съдъ е отъ февруарий.

Н. Таркалановъ (д. сг): Отъ 3 февруарий е, значи нѣма месецъ.

Х. Баралиевъ (с. д): Въ своето последно питане до г. министра на вътрешнитѣ работи азъ не искахъ на веѣка цена да бжде разтуренъ Севлиеискиятъ общински съветъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Но тукъ малко го прекалявате. Вие искате да бжде разтуренъ Севлиеискиятъ общински съветъ и затова сте сега на трибуната.

Х. Баралиевъ (с. д): Ще Ви прочета и самото питане, то е предъ мене.

П. Анастасовъ (с. д): Г. министъръ-председателю! Защо не отговорихте на питането на г. Баралиевъ?

Х. Баралиевъ (с. д): Въ своето питане азъ искахъ или Севлиеискиятъ общински съветъ да бжде разтуренъ, за да се изпълни опредѣлението на Севлиеиския окръженъ съдъ или, ако не бжде разтуренъ, да бжде отгмѣнено опредѣлението на Севлиеиския окръженъ съдъ, за да се даде възможност да се попълни съставътъ на съвета, защото по никой начинъ, нито е нормално, нито е законно да съществува единъ общински съветъ въ непълненъ съставъ. И нека го заявя отъ тази трибуна, че въ продължение почти на цѣла година, отъ януарий месецъ 1927 г. до днесъ, Севлиеискиятъ общински съветъ стои съ непълненъ съставъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Защото дойдѣ тълкуванието на Касаационния съдъ.

Х. Баралиевъ (с. д): Но въпросътъ е малко по-другъ. Г. министърътъ на вътрешнитѣ работи по едно отъ по-раншнитѣ ми питання каза, че ще направи възможното съветътъ да бжде попълненъ. И наистина следъ туй съ писмо № 5930 отъ 4 юний 1927 г. Министерството на вътрешнитѣ работи чрезъ търновския окръженъ управителъ повръща опредѣлението на Севлиеиския окръженъ съдъ, за да се сезира съ него съдътъ на нова смѣтка и да отгмѣни опредѣлението си, . . .

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Поради тълкуванието на Върховния касационенъ съдъ.

Х. Баралиевъ (с. д): . . . поради тълкуването на Върховния касационенъ съдъ. Обаче окръжниятъ съдъ следъ като се занимава съ този въпросъ казва: „Сдътъ се е занималъ наново съ въпроса и съ опредѣлението си № 1618 отъ 9 юлий т. г. и намира, че въпросътъ за сѣда е изчерпенъ още съ първитѣ му опредѣления, които сѣ добили законна сила и сѣ станали неотгмѣняеми преди да е излъзло тълкуването на Върховния касационенъ съдъ, вследствие на което отказва да отгмѣни опредѣлението си за разтурване на съвета“.

Н. Търкалановъ (д. сг): Г. Пастуховъ казва, че законътъ за окръжнитѣ съвети трѣбва да се прилага.

Х. Баралиевъ (с. д): Оставете какво казва г. Пастуховъ.

П. Анастасовъ (с. д): Вие единъ пътъ прилагате тълкуванието на Върховния касационенъ съдъ, а другъ пътъ не искате да го прилагате.

Х. Баралиевъ (с. д): Въ своето питане азъ казвамъ, че при това положение съветътъ нито се разтурва, нито се попълва, а да продължава повече това положение е явно противозаконно. Съгласно онѣзи членове, които г. Стояновъ цитира, че общинскиятъ съветъ трѣбва да има опредѣленъ отъ закона кворумъ, това положение на Севлиеиския общински съветъ е явно противозаконно и нежелателно отъ добре разбранитѣ интереси на града.

Н. Търкалановъ (д. сг): И затуй сте заедно съ насъ.

Х. Баралиевъ (с. д): И питамъ г. министъръ-председателя и министъръ на вътрешнитѣ работи да ми отговори: „Не счита ли че сегашното положение на Севлиеиския градски съветъ е ненормално и несъобразно съ законитѣ на страната и съ интереситѣ на града и не се ли узаконява една лоша практика на която трѣбва по-скоро да се тури край?“ Питамъ го още: „Има ли намѣрение да изпълни опредѣлението на окръжния съдъ за разтурянето на съвета и кога смѣта да стори това? Или пъкъ какво въобще смѣта да направи съ Севлиеиския градски общински съветъ и счита ли, че функционирането му при непълненъ съставъ е законно и нормално?“

Цѣла година вече продължава това положение и Севлиеискиятъ общински съветъ нито се разтурва, нито се попълва неговиятъ съставъ. Азъ съмъ увѣренъ, че ако бѣше нѣкой опозиционенъ кметъ, нѣмаше да стои и 24 часа, а телеграфически въпросътъ щѣше да бжде изчерпанъ, но касаеше се за единъ партизанинъ на Сговѣра. Много пъти съмъ заявявалъ и съмъ казвалъ лично на г. Ляпчевъ, че не бива да се излага за единъ кметъ и да се вършатъ произволи.

Министър-председател А. Ляпчевъ: Не е вѣрно. Никакви произволи не сѣ вършени. Министерството сезира Върховния касационенъ съдъ и чакане неговото решение. Щомъ дойде решението, министерството не можеше да прилага друго, освенъ решението. Какво дрънкашъ?

Х. Баралиевъ (с. д.): И отъ месецъ февруарий досега Севлиевикиятъ общински съветъ нито се разтуря, нито се попълва.

Министър-председател А. Ляпчевъ: Приемете предложението и ще се попълни.

Х. Баралиевъ (с. д.): Следователно, недейте казва, че по въпроса за Севлиевикия общински съветъ сме заемали една позиция, а сега друга.

Министър-председател А. Ляпчевъ: Разбира се, че друга.

Н. Търкалановъ (д. сг.): Пастуховъ едно говори, Вие друго.

Х. Баралиевъ (с. д.): Когато, обаче, дойде да се реши въпросътъ по принципъ, вие имаме едно ясно опредѣлено становище.

Н. Търкалановъ (д. сг.): Та ние това становище искаме да се прокара.

Х. Баралиевъ (с. д.): Азъ не искамъ да се занимавамъ съ тѣлкуванието на Върховния касационенъ съдъ, но изглежда, че г. Стояновъ не е проучилъ добре въпроса. А, не бива по недобре проучени въпроси да се говори тукъ . . .

Отъ сговориститѣ: А-а-а.

Х. Баралиевъ (с. д.): . . . защото съ закона за окръжнитѣ съвети се отмѣнява четвъртата алинея на чл. 144 отъ избирателния законъ. Но въ избирателния законъ има една друга алинея трета къмъ чл. 158, която казва, че разпореденията на чл. 144 и други оставатъ въ сила по отношение и на общинскитѣ съвети. И Върховниятъ касационенъ съдъ се позовава тѣкмо на този текстъ, за да потвърди, че има връзка между чл. 10 отъ закона за окръжнитѣ съвети и алинея трета на чл. 158 отъ избирателния законъ и, следователно, трѣбва да се третираатъ еднакво.

Н. Търкалановъ (д. сг.): Защо тогава правите питане до министър-председателя?

С. Савовъ (д. сг.): Има една разлика.

Х. Баралиевъ (с. д.): Но, г. г. народни представители, въпросътъ не е тамъ. Да допуснемъ, че вследствие тѣлкуванието на Върховния касационенъ съдъ въ практиката, която се създава, има дефекти. Какво значи това? Трѣбва ли да вземемъ поводъ отъ тѣзи дефекти, за да дойдемъ да възстановимъ едно старо положение, при което общинскитѣ съвети бѣха играчка въ рѣцетѣ на полицията, на администрацията и на отдѣлни партизани, или, напротивъ, министърътъ на вътрешнитѣ работи трѣбваше да си вземе актъ отъ това дефектно положение и съ единъ законопроектъ, а не по частна инициатива, да дойде да уреди това положение, което да гарантира и стабилитета, и деспособността на общинскитѣ съвети? Но защо тѣкмо сега да се предпочита онова, което е било въ миналото, предъ това, което съществува днесъ и наново да узаконяваме една минала порочна практика?

Х. Стояновъ (д. сг.): Не е законна днешната практика.

Х. Баралиевъ (с. д.): Не бива да се узаконява единъ текстъ, че подлежи на разтурване единъ общински съветъ, когато половината отъ общинскитѣ съветници си подадатъ оставкитѣ. Нима вие не знаете, нима сега ще се убеждаваме въ това? Та ние тукъ дечурлига ли сме? Ние не сме ли партизани?

П. Стояновъ (д. сг.): Значи признавашъ. (Веселостъ)

Н. Търкалановъ (д. сг.): Ха така, вулгарни партизани.

П. Анастасовъ (с. д.): Ти ли ще приказвашъ за вулгарно партизанство?

Х. Баралиевъ (с. д.): Та кого вие ще убеждавате, че тоя законъ ще осигури сигурността и стабилитета на общинскитѣ съвети?

П. Стояновъ (д. сг.): Вие не сте слушали г. Стоянова, който каза, че сега общинскитѣ съвети нѣматъ стабилитетъ.

Х. Баралиевъ (с. д.): Вие много добре знаете, какво правите при изборитѣ за общински съветници. Когато дойде да се произвеждатъ избори въ нѣкое село, вие докарвате 5—6 души стражари и детективи, начело съ околийския началникъ, за да сандардисатъ волята на избирателитѣ. Това е системата, това е практиката. Вие си го знаете, и тамъ, въ къшетата, ачнкъ си го казвате, но тукъ нѣмате гражданската доблестъ, да признаете това и да поправите едно положение, което е донесло само пакости на нашата страна.

Н. Търкалановъ (д. сг.): Вие одеве казахте на нашия приятель, че сте съгласни съ това предложение.

Х. Стояновъ (д. сг.): Той има две лица: вѣнъ като говори, едно казва, а на трибуната — друго.

Х. Баралиевъ (с. д.): Г. Стояновъ! Вие претендирахте за спокойствие, но сами не сте спокоенъ.

П. Стояновъ (д. сг.): Той Ви молѣше да не го закачате и ако Вие бѣхте вникнали въ неговата мисль, щѣхте да видите, че тя е много права.

Х. Баралиевъ (с. д.): Г. Стояновъ го приказва, ама на дѣло друго се върши. Ние искаме тия думи и тия пожелания, които г. Стояновъ изказа, да бждатъ урегулирани по законодателенъ редъ отъ съответния министъръ по такъвъ начинъ, че за въ бждеше да бждатъ гарантирани стабилитетътъ, дееспособността и приемствеността на общинскитѣ съвети. Гарантиратъ ли се тѣ съ това предложение, което вие поднасяте, като възстановявате една стара практика? Не.

Когато въ 1925 г. се разглеждаше законътъ за окръжнитѣ съвети, болшинството и опозицията бѣха единодушни въ осждаването си на тогавашната практика: общинскитѣ и окръжнитѣ съвети да бждатъ разтуряни, когато половината отъ съветниците си подадатъ оставката. Всички искахме да прокараме друго положение. Даже отъ срѣдата на болшинството тогава г. Фаденхехтъ направи предложение разтурването да последва, следъ като си подадатъ оставката 2/3 отъ съветниците — и то влѣзе, мисля, въ законопроекта на г. Русева — а отъ опозицията се направи предложение разтурването да последва следъ изчерпването на листитѣ.

Какво имаме сега? Намѣсто вие да излѣзете съ едно законодателно предложение отъ съответния министъръ, за да се върнете поне на положението общинскитѣ съвети да се разтурятъ следъ като си подадатъ оставкитѣ поне 2/3 отъ съветниците, за да можете по тоя начинъ да гарантирате и единъ по-голямъ стабилитетъ на общинитѣ . . .

Министър-председател А. Ляпчевъ: Какво да правя, като нѣмашъ търпение да чакашъ за Севлиевикия общински съветъ.

Х. Баралиевъ (с. д.): Г. Ляпчевъ! Азъ съжалявамъ, че Вие въ продължение на една година не намѣтрихте време да се занимаете съ Севлиевикия общински съветъ.

Министър-председател А. Ляпчевъ: Трѣбваше преди законодателнитѣ избори да се внесе това предложение, за да вдигате повече гюрюлтя!

Х. Баралиевъ (с. д.): Вие, обаче, не внасяте подобно предложение, а внасяте такова законодателно предложение, съ което възкресявате едно старо положение.

Н. Търкалановъ (д. сг.): Отъ което искахте да се възползвате за Севлиевикия градски общински съветъ.

Х. Баралиевъ (с. д): Ние отъ васъ искаме само едно: законитѣ да бждатъ прилагани еднакво, и всички български граждани да бждатъ равни предъ законитѣ. Ние искаме полицията и администрацията да се не мѣси въ функциитѣ на общинскитѣ съвети.

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): И това става.

Х. Баралиевъ (с. д): Щомъ съ това сме съгласни и щомъ това става — но не само на думи трѣбва да бждемъ съгласни, а и на дѣло — тогава внесете едно законодателно предложение, съ цель да се опази дееспособността и стабилността на общинскитѣ съвети, съ цель да не могатъ да бждатъ тѣ разтурвани по кефа на Иванъ, Стоянъ или Драганъ. И тогава ние ще дойдемъ до едно положение, когато общинскитѣ съвети ще могатъ да изкарватъ своя мандатъ, за който сѣ избрали, ще могатъ да бждатъ въ течение на ония мѣроприятия, които сѣ отъ общо културно значение и действително ще могатъ да се отдадатъ на една полезна работа.

Какво представлява старото положение, което искате да възстановявате? Още сега, щомъ бжде прокарано това законодателно предложение, не се съмнявамъ, че маса общински съвети ще бждатъ разтурени. Околийски началници и жандари ще тръгнатъ по селата да искатъ оставки: на тогозъ бомба въ къщата, на оногозъ заявление, на трети пердахъ, на четвърти друго, на пети пето! И вие ще видите, че маса общински съвети ще бждатъ разтурени и ще възкрѣснатъ тричленнитѣ комисии, за да могатъ изборитѣ за общински съветници презъ м. февруарий идната година да бждатъ произведени отъ тѣзи тричленни комисии и така да бжде усигуренъ успѣхътъ на правителствената партия.

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Дрѣнкате праздни приказки.

Х. Баралиевъ (с. д): Азъ не дрѣнкамъ праздни приказки, а говоря за факти и дѣла, които вие знаете много добре. Нѣма защо да се заядаме по такъвъ начинъ.

Ето защо, азъ смѣтамъ, че това законодателно предложение, което се внася отъ г. Цвѣтко Цвѣтковъ и г. Търкалановъ, които като бивши окръжни управители, споредъ сведенията, съ които разполагамъ, хубаво сѣ използвали туй постановление на закона . . .

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Г. Баралиевъ! Когато вие се отнасяте лично до единъ човѣкъ, ще трѣбва да изнесете факти, защото иначе не мога да Ви отговоря.

Х. Баралиевъ (с. д): Петъръ Анастасовъ ще Ви ги даде.

П. Анастасовъ (с. д): (Къмъ Ц. Цвѣтковъ) Ти самъ ми предлагаше нашиятъ общински съветникъ да си даде оставката.

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Азъ нему (Сочи П. Анастасовъ), като на лудъ човѣкъ, правя отводъ! (Смѣхъ всрѣдъ сговориститѣ)

П. Анастасовъ (с. д) Ако премия се дава по шуротия, на тебе ще се даде! Азъ се чудя, какъ те трѣпѣше Русевъ, като окръженъ управителъ!

Председателъ: (Звъни)

Х. Баралиевъ (с. д): Ето защо азъ смѣтамъ, че съ това предложение не само нѣма да се внесе спокойствие въ нашитѣ общински съвети, не само нѣма да се внесе единъ духъ на примирность, но ще се възстанови една стара практика, да се злоупотрѣбвя съ това постановление, да се създава възможность на полиция и на администрация да се мѣсятъ въ общинскитѣ работи и, вмѣсто да постигнемъ полезни резултати, ще постигнемъ обратни резултати. Недейте тукъ само на приказки да приказвате за демокрация, а въ сжщность надѣло да имаме една невиджана и нечувана диктатура.

П. Стояновъ (д. сг): И за кооперация „Напредъ“ кажи нѣщо.

Х. Баралиевъ (с. д): И за кооперацията ще кажа и за много работи ще кажа, но ще кажа и това, че ние не сме регистрирали досега случай, както въ Севлиевско завчера,

полицейски приставъ самъ да издава покана за събиране общинския съветъ и да държи той протоколъ! И когато ние правимъ своето оплакване тукъ, правятъ се нареждания, обаче, докато тия нареждания отидатъ, докато сгговорятъ сжщитѣ полицаи — халваджия за бозаджия! — даватъ своитѣ обяснения и въ края на краищата нищо нѣма.

П. Стояновъ (д. сг): Не е като въ „Напредъ“!

Х. Баралиевъ (с. д): Та, азъ смѣтамъ, че вие ще прокарате едно подложение, което може би въ скоро време ще изпитате на практика върху гърбоветѣ си, и като дойдете на тия опозиционни банки, тогава ще видите, колко пакостно дѣло сте направили за страната и за себе си. (Ржколѣския отъ социалдемократитѣ)

Председателъ: Има още нѣколко оратори записани, но тѣ ще говорятъ утре. Сега ще наредимъ дневния редъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: На първо мѣсто да бжде законодателното предложение, което ни занимава.

Председателъ: Първа точка отъ дневния редъ ще бжде продължение разискванията по първото четене на законодателното предложение, което сега се разглежда.

Министъръ Д. Христовъ: Следъ това да бжде второто четене на законопроекта за разрешаване на Министерството на земледѣлието и държавниитѣ имоти оборотенъ капиталъ за стопанска експлоатация на държавни гори. Той мина на първо четене.

Председателъ: Добре.

Н. Мушановъ (д): Искамъ думата по дневния редъ.

Председателъ: Следъ това ще следватъ втората и третата точки отъ днешния дневенъ редъ.

По-нататкъ:

Първо четене законопроекта за тълкувателенъ законъ по чл. 56 отъ закона за селско-стопанско настаняване на бѣжанцитѣ;

Одобрение предложенията:

За освобождаване отъ митни берии праткитѣ отъ платове и други предмети за изложбата-базаръ на благотворителното дружество „Евдокия“ (Яслитъ);

За задържане на държавна служба по ведомството на Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството руски подданици;

За одобряване IV-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му на 17 май 1927 г., протоколъ № 30;

За приемане на окръжна служба чуждъ подданикъ; За освобождаване поржчителството на г-жа Емма Бу-релъ;

За освобождаване отъ митни и други берии 8.000 кгр. жито и 3.000 кгр. бобъ за братството на 14-тѣ български килии въ Света-гора на Атонския полуостровъ.

Следъ това ще следватъ пета и шеста точки отъ днешния дневенъ редъ.

Н. Мушановъ (д): Азъ искамъ думата по дневния редъ.

Председателъ: Които приематъ този дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ ржка. Болшинство, Събранието приема.

Н. Мушановъ (д): По дневния редъ искахъ думата, г. председателю.

Председателъ: Кажете; ако има нужда, ще направимъ поправка.

Н. Мушановъ (д): Азъ бихъ помолилъ г. министъръ-председателя да се съгласи да се опредѣли день за разглеждане на интерпелациитѣ. Две сесии минаватъ, безъ да се дава отговоръ на интерпелации.

Председателъ: Всичко на всичко има една единствена интерпелация, подадена отъ г. Илия Георговъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Още една има за желѣзницитѣ отъ г. Стефановъ,

Отъ лѣвицата: Питания има.

Председателътъ: Питания има много. Но има разлика между интерпелация и питане.

Х. Баралиевъ (с. д): Запитвания има нѣколко направени.

П. Анастасовъ (с. д): Има интерпелация отъ Янко Сакъзовъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Добре, ще опредѣлимъ день за разглеждането имъ.

Председателътъ: Има една интерпелация отъ г. Илия Георгова и друга отъ г. Стефанова — за желѣзницитѣ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: И отъ Янко Сакъзовъ.

Н. Мушановъ (д): Моля да се опредѣли день за разглеждането имъ.

Председателътъ: Ще се опредѣли.
Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. и 55 м.)

Председателъ: **А. Ц. ЦАНКОВЪ**

Подпредседателъ: **В. ДИМЧЕВЪ**

Секретаръ: **Н. ТЪРКАЛАНОВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

	Стр.		Стр.
Отпуски , разрешени на народнитѣ представители: Желю Тончевъ, Димитъръ Ивановъ П, Александъръ Радоловъ, Иванъ Лѣкарски, Иванъ Бомбовъ, Димитъръ Гайдаджиевъ, Драгомиръ Апостоловъ, Стефанъ Тасевъ, Стефанъ Димитровъ, Стоянъ Кърловъ, Коста Лулчевъ, Тома Христовъ, Рангелъ Барбанаконъ, Добри Митевъ, Никола Аретовъ и Кирилъ Славовъ	495	Слатина, а смѣто и на закона за разрешение на шу-макарския въпросъ въ Бѣлослатинска околия (Съобщение)	495
Запитване отъ народния представителъ Я. Сакъзовъ къмъ министъръ-председателя, министра на търговията, промишлеността и труда и министра на финанситѣ по стопанската криза и последиствията отъ нея: мъчния поминѣкъ на населението, безработицата и крайната онужденостъ на една не малка часть отъ него (Съобщение)	495	2. Отъ народния представителъ Д. Кърчевъ къмъ председателството на Народното събрание (устно) — относително непрочитане въ пленума на Народното събрание речта на Негово Величество Царя, произнесена при поднасянето му отговора на тронното слово (Отправяне и отговоръ)	495
Питания:		Предложение за задържане на държавна служба по ведомството на Министерството на общественитѣ сгради, пътищата и благоустройството руски подданици (Съобщение)	495
1. Отъ народния представителъ П. Анастасовъ къмъ председателя на Народното събрание — иска да знае кога ще се отговори на две негови питання, едного относяще се до лобоища, вършени въ полицейския участѣкъ въ гр. Бѣла-Слатина, и второто — по неприлагане на закона за трудовитѣ земеделски стопанства въ гр. Бѣла-		Законопроекти:	
		1. За одобрение договора за образуване на българската ипотечарна банка (Трето четене)	495
		2. Тълкувателенъ законъ по приложението на чл. 10 алинея първа отъ закона за окръжнитѣ съвети, въ свързка съ чл. 144, алинея четвърта отъ избирателния законъ (Първо четене — разискване)	501
		Дневенъ редъ за следующето заседание	516